

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2'40 "

Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "

Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileră.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

O părere individuală

de Vasile Goldiș

După memorandumul din 1892 puterea publică a Statului s'a năpustit cu toată furia asupra partidului național român și a făcut aproape imposibilă orice manifestare, orice lucrare politică a acestui partid. Cea mai mică mișcare a aderenților partidului era urmărită pe cale criminală, mai ales însă pe cea administrativă. Eram în primejdia necesității de a duce lupta politică a poporului românesc pentru aspirațiunile sale naționale pe terenul subtras controlului publicității.

Între aceste sinistre împrejurări am fost cel dintâi, care am avut curajul să arunc în discuția publică ideea activității parlamentare, care de altcum trebuie să recunosc, era acceptată deja în convorbiri particulare de-o parte însemnată a aderenților partidului.

Am scris multe articole întru sprijinirea convingerii mele, că adevărat numai activitatea parlamentară ne poate izbăvi din impasul, în care ajunsese activitatea politică a partidului național în urma mișcării memorandiste.

Am avut satisfacția multumitoare de a vedea în curând aproape întreaga tinerime naționalistă arborând steagul activității parlamentare și am sprijinit din toate puterile mele inițiativa bărbătească a d-lui dr. Aurel Vlad, care a cutezat mai întâi să pună în practică principiul activității.

A fost însă totdeauna oarecare deosebire între felul, cum am înțeles eu rostul

activității parlamentare și între chipul cum s'a pus acea activitate în aplicare.

Eu țineam activitatea parlamentară trebuincioasă în scopul, ca prin ea să ne putem reconstitui partidul și să ne putem crea organele de lipsă pentru conducerea și reprezentarea partidului. Afară de acest scop, mai multformal, activitatea parlamentară am socotit-o totdeauna ca mijlocul cel mai potrivit și aproape singur posibil, pentru de a face în masele mari ale poporului nostru propaganda politice naționale, pentru de a aprofunda tot mai mult în aceste mase conștiința națională și de a întemeia raporturi tot mai străine între popor și intelectualii români.

Aș putea reproduce toate articolele mele scrise în această materie și din scrisorile mele de atunci ori și cine se poate convinge, că am susținut cu bogată argumentație teza: *din însăși activitatea noastră în parlament nu putem spera o îmbunătățire a situației politice a poporului nostru.*

Am susținut, că activitatea parlamentară nu pentru aceea ne trebuiește, fiindcă am nădăjdui, că prin lupta noastră în parlament am fi în stare să determinăm factorii decisivi în conducerea Statului la concesiuni de oarecare preț pentru îmbunătățirea sortii poporului nostru, ci pentru aceea, ca să deșteptăm conștiința națională, să mișcăm masele, să ducem viață în popor, să-l apropiem de conducătorii săi și să-l determinăm la muncă mai intensivă în cele sociale, economice și culturale.

În consecința acestui fel de a vedea am militat totdeauna pentru *activitatea*

parlamentară ideală. Să nu intrăm în luptele electorale cu gândul de a izbuti la alegeri, cel puțin deocamdată și pentru câteva cicluri parlamentare. Tot în consecința acestui fel de a vedea am susținut totdeauna părerea, că trebuie să punem candidați în toate cercurile electorale, unde se află alegători români, fie cât de puțini, iară la alegeri absolut să nu facem cheltuieli, ci să lăsăm, ca fiecare alăgător român, *care s'a convins despre adevărul politice naționale, să vină la urnă cu cheltuiala sa având credința, că votul, cel dă, pentru sine îl dă, cheltuiala, ce o face, pentru sine o face.*

În chipul acesta n'am fi avut, poate, nici până astăzi, nici un deputat național, dar' am avea o puternică tabără de bărbăți *convinsi*, ideea națională ar fi pătruns mai temeinic în masele poporului și acești alegători ideali ar reprezenta o forță mai considerabilă în ochii factorilor politici decizători, decât întreg clubul deputaților naționaliști în parlament.

Am zis totdeauna, că și după intrarea în activitatea parlamentară greul muncii noastre politice trebuie să fie desfășurat în mijlocul poporului, — că *în parlament* este a se fixa numai punctul nostru de vedere față de politica oficială de guvernare, iară deputații și candidații de deputați, vor avea să desvolte adevărata lor muncă națională *între alegătorii lor.*

Aceste idei ale mele însă n'au avut darul de a convinge, și luptele electorale *dela început* s'au dat nu în scopul exclusiv de propagandă, ci în scopul de a izbuti la alegeri *cu orice preț.* De aici au urmat mari și multe neajunsuri. Nu le voi

IANCU BREZEANU

de Em. Gârleanu

Cine n'a auzit, și cine nu-l cunoaște pe Iancu Brezeanu! De atâția ani de când ilustrează scena Teatrului Național nu cred să fie om mai mult care să nu-l fi văzut măcar într'unul din multele roluri create de el, creațiuni cari i-au și adus celebritatea.

Dar nu de Brezeanu ca artist vreau să vorbesc într'acest articol, — s'au scris atâtea despre talentul său — ci despre *omul* Brezeanu, despre ironistul și spiritualul Brezeanu, vreau să scriu câteva rânduri. Acei cari i-au văzut pe scenă, nu toți i-au cunoscut și în deaproape, nu toți au avut prilejul și plăcerea să stea de vorbă cu el, la un păhar de vin, la un *sprit*, să-i asculte nesecatul isvor de povestiri al cărora erou, mai în toate, e chiar el.

Grăsuli; potrivit de stat; deschis la față; huns militărește; purtând ochelari din dosul cărora ochii negri strălucesc de istețime; cu gura larg tăiată; cu buzele cărnoase care se întind într'un zâmbet ce se leagă, totdeauna, cu o privire ascuțită a ochilor, dând astfel o trăsătură caracteristică mimice sale, așa e artistul nenea Iancu, vestitul Brezeanu.

După câteva sprijiri, nenea Iancu Brezeanu povestește. Vorbește încet, potolit, până când firul întâmplării ajunge la culme și-atunci glasul puternic al artistului se ridică, icoanele, com-

parațiile, curg, pitorești, uneori pipărate, câteodată prea pipărate, totdeauna însă pline de humor, humor pe care gestul și mimica artistului îl completează într'un chip atât de fericit. Atunci râsul izbucnește în hohote, numai nenea Iancu rămâne serios, încheind cu vre-una din acele fraze tipice, cari alcătuiesc un fel de punctuație a povestirilor lui.

Povestirile lui Brezeanu sunt întâmplări din viața lui, cuvinte de duh pe care dânsul le-a spus în cutare sau cutare împrejurare, cuvinte rămase celebre, dar cari au o deosebită culoare atunci când le istorisește chiar el. Brezeanu, ca mai toți artiștii, cari ilustrează scena, artele sau literale noastre, a avut un trecut furtunos, un trecut de greutate, de care artistul își aduce totdeauna aminte, și-l reamintește cu un fel de duioșie, singura parte duioasă din povestirile lui.

Era tânăr pe atunci Brezeanu, tânăr și încrezător — două însușiri care îți dau puterea să înfrunți cu bărbăție viața. Și totuși într'o zi, foamea îl chinuia, pe tânărul și încrezătorul Brezeanu, mai abraș ca oricând. Era într'o ameză: în birturi lumea mânca, birjarii mâncau prânzul lor pe capra trăsării, castanagiul din colț mânca și el, toată lumea mânca, un miros de fleică băntuia strada cu toată ploaia ce cădea de sus. Numai Brezeanu, tânărul și încrezătorul Brezeanu, trecea printr'a doua zi de post cumplit. Oprit, în ploaia, care se înteteșe, pe marginea trotuarului, Brezeanu se uita în gol. Și deodată,

ochii lui zăresc ceva. Șuvoiul de apă murdară, care se scurgea pe lângă trotuar, aducea, rostogolind, ca pe o pradă, un măr mușcat. Și mușcătura, urma dinților, cari avuseseră fericirea să guste din fructul acela, mări până la durere, foamea bietului flămând. Privind în toate părțile, să nu-l vadă cineva, Brezeanu pândi mărul și când trecu prin fața lui, îl prinse din șuvoiul murdar! „A fost cel mai bun prânz din viața mea!” încheie artistul când povestește prietenilor, această duioasă întâmplare din tinerețea sa.

Dar nu întârzie mult artistul cu întâmplări care întristează...

Așa, odată, i-se făcuse lui nenea Iancu dor de un chef. Bucureștiiul cât e el de București tot își seacă uneori isvoarele. Te deprinzi cu vinul lui; prietenii se posomorăsc. Ce-i de făcut? Se suie deci nenea Iancu în tren! Vine conductorul:

— Biletul!

Nenea Iancu răspunde:

— N'am bilet!

— Atunci te dau jos la Chitila.

— Păi acolo și merg!

L'a dat jos la Chitila. Brezeanu rămâne pe peron. Funcționarii gărei erau prin birouri. Cum să-i scoată nenea Iancu din bârlog! Odată începe a striga:

— Ce caută vagonul acela pe linie? Ha?

Au năvălit toți de prin birouri, i-au văzut, au râs, și s'a încins, neică, un chef în dosul gărei, cu tot personalul stației: — „Cum dracu s'a

releva acum, dar țin totuși să constat, că am intrat în activitatea parlamentară fără a ne da bine sama de *șinta adevărată a acestei activități*. Căci dacă am fi stabilit dela început principiul, că intrăm în lupta parlamentară *cu scopul de a izbuti la algeri cu orice preț*, atunci consecința logică a acestui principiu era să punem candidați numai în acele cercuri, unde putem avea șanse sigure de izbândă și asupra acestor cercuri ar fi trebuit concentrată toată puterea partidului, iară în cercurile nesigure ori trebuia să se susțină pasivitatea ori *să se dea numai lupta ideală* atinsă în șirele de mai sus, fără a angaja pentru aceste cercuri partea mai însemnată din forțele morale și materiale ale partidului.

Experiența celor opt ani de activitate parlamentară m'a întărit în convingerile mele referitoare la cece trebuie să fie pentru noi luptele electorale și mă voi strădui din nou să conving în viitor și pe alții despre temeinicia convingerilor mele.

Le scriu acestea din prilejul alegerilor iminente dela Cisnădia și dela Șimleu. Sunt de părere, că frații noștri din cercul Cisnădiei au făcut rău, când au renunțat la candidatura națională în acel cerc, căci și prilejul acesta trebuia folosit pentru propaganda naționalistă și pentru aprofundarea conștiinței naționale și politice la Românii din acel cerc. Tot așa cred, că frații noștri din cercul Șimleului ar face corect, dacă lupta electorală, care-i așteaptă, ar da-o în senzul ideal, propagat de mine din motive de mare greutate, pe cari fără îndoială voi avea ocaziune a le supune judecății fraților mei români, când va trebui să pregătim acțiunea electorală a ciclului următor.

Pace?

— Articol din afară —

(C) Oricât de vădită va fi fost duplicitatea guvernelor și oamenilor politici maghiari, față de noi, până la războiul de nimicire a puterii noastre politice, cu prilejul alegerilor din primăvară,

făcut, că ne-am trezit într'un fort! se miră la sfârșitul povestirii, nenea Iancu, și mai poruncește-un șpriț.

Nenea Iancu Brezeanu locuște în *Pasajul Român*, scara No. 7. Odată, după o petrecere ca aceea, cade nenea Iancu într'un somn de celea întărite și pecetluite. Numai, așa, pe la zece dimineață, aleargă toți speriați și țipând la dânsul, să-l scoale!

— Scoală, Iancule, că-i foc!

— Ce foc? răspunde nenea Iancu buimac de somn.

— Foc, arde pasajul!

— La ce scară?

— La scara No. 9.

— Păi atunci ce-mi bateți capul!

Și nenea Iancu se 'ntoarce pe cealaltă parte.

Odată profesorul Tutuc, un bun matematician, îl întâlnește pe Brezeanu, la un *aperitif*.
— Nene Iancule, sunt vesel.
— De ce, Tutucă?
— Mi-am pus o carte la Academie, s-o premieze.

— Ei?

— Cum ei? Am să iau 5000 de lei.

— Ce, ești singur?

— Ba nu, sunt și alții; dar...

— Cari mai sunt?

contele Tisza, soiul de pace al guvernelor de azi, se poate mândri că a obținut recordul în specialitatea asta.

Nu peste multe zile se va împlini un an, de când s'a început acțiunea de pace a guvernului actual: întâi prin baionetele lui Jezzensky, cari erau chemate să pregătească terenul, apoi prin povestea lungă a ademenirilor și amenințărilor. S'ar părea că acest amestec de ademeniri și amenințări, de ochi dulci și căutătură firoasă, ar fi dovada unei nesocotite lipse de tact din partea nobilului conte.

Nu! Ademenirile erau pentru unii, amenințările pentru alții. Cele dintâi erau menite să determine la dezertare, celelalte să slăbească credința și rezistența în algeri, cari aveau să dea, după părerea confelui, un concurs prețios acțiunii de pace. Nici pe România n'a lipsit-o de aprecierile sale părintești, promițând toată solitudinea în marea problemă a Orientului și a slavismului, din partea puterii politice a feudalismului maghiar.

Oricât de stricați îi va fi crezut contele pe transfugii noștri, și oricât de slabi de înger pe *mulțămii* noștri, spre cari se îndreaptă încă ademenirile lui, e totuși această nesocotire a logicei, acest dispreț pentru concepția de drept a neamului nostru, o dovadă de mult curaj.

Când cugeți la încheierea unei păci, a unei păci *benevole*, a cărei propunere vine din partea celui mai tare, înțelegi că e vorba a se stabili raporturi de perfectă înțelegere pe baza unor condiții, cari să asigure mulțumirea ambelor *puteri*.

Dar mai e ceva și mai important. Ca să ajungă cel tare la propunerea unei păci (fără condiții se înțeleg!) se cere, ca celalalt să fi câștigat, prin luptele lui, mai multe pozițiuni — așa, încât pacea să fie urmarea unei trebuințe a ambelor părți.

Ceva-ceva e din asta și ne poate fi spre învățătură; dar e în măsura covârșitoare altceva: interesul politicii maghiare de a nu mai întâlni rezistențe.

Ținând însă seamă de mentalitatea conducătorilor politicii maghiare și a unei însemnate părți din clasa intelectuală și chiar din restul poporului maghiar, nu se poate admite din partea noastră tratative de pace decât în cazul, când suntem un popor care poate fi mulțumit cu o milă săracă, care nici odată nu se obicinuește a se strecura unui popor prin reprezentanții lui adevărați și hotărâți!

Pace! Dar ca să fie pace e nevoie de târguială între noi și guvern?... Nu-i stă lui în putință să curme cu ilegalitățile, să inaugureze o eră de pace între popor și de absolut liberă dezvoltare pentru fiecare?!

Și Tutuc întinde lista lucrărilor depuse spre premiare, lui nenea Iancu.

Își potrivește nenea Iancu ochelarii, citește, recitește lista, apoi se uită la Tutuc și-i dă cu tifla:

— Na! *bou-bovis*, ce ești!

— De ce, nene Iancule?

— Păi cum crezi tu, mă, c'o să-ți premieze cartea ta, când asta, cum îl cheamă? și-a pus-o pe-a lui: despre „Cârceagul Oilor“. Asta, ia premiul, mă!

Și 'ntr'adevăr: „Cârceagul Oilor“ a luat premiul!

Vorbise nenea Iancu într'un ceas sfânt!

Dar câte n'a pățit și n'a făcut nenea Iancu! Dar cum tot pe mine m'a rugat să-i scriu viața, — a și început să-și însemne amintirile, — aveți „puțințică răbdare“, c'o să vă mai spun!

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Decât că într'un fel socotesc guvernanti dreptul nostru de viață (dacă chiar îl admit) și în altfel noi. Pacea deci nu va veni decât ca o temperare și suspendare gradată a măsurilor de represiune, luate împotriva *vieței* noastre, care ar însemna renunțarea în rate la visul „ideii“!...

Dar dacă guvernele ungurești și grosul păturei conducătoare maghiare nu pot renunța la atâtea privilegii de rasă și atâtea pretenții nesăbuite cari se împlinesc toate dela noi, poporul nostru nu poate, cu atât mai mult, să renunțe la o părticică din dreptul la viață proprie.

De câte-va decenii — și mai vârtos de câți-va ani — cultura și toate bunurile naționale cari ne-au mai rămas, sunt într'o adevărată stare de asediu. Cu cea din urmă înverșunare, dela guvern până la cele mai neînsemnate și inconștiente instrumente administrative, bat în aceste cetățui slăbite, în care se mai adăpostește sufletul nostru și în toiuł celei mai înverșunate lupte de distrugere se ivește și flutură steagul alb al păcii...

Lupta noastră este o luptă de *apărare*, e o luptă de apărare a puținelor bunuri rămase și de cucerire a altor bunuri, la cari, pe sfânta dreptate, năzuim — deci tot o luptă de apărare într-un-cât conștiința noastră adăpostește în chip legitim aceste năzuinți.

Cine voește pace ne găsește la posturile noastre, cari niciodată nu vor fi mai înaintate decât hotarul drepturilor și năzuințelor noastre absolut legitime. Să facă să înceteze lupta, care lovește marginile noastre și să părăsească toate pozițiile câștigate în paguba liberei dezvoltări a sufletului nostru!

...Și atunci ne mai având nimic de apărare... Dar să nu mai continuăm. Sunt prea recente ilegalitățile și samavolnicile săvârșite, cu un cinism fără păreche, în aceasta eră de pace, ca să mai putem vorbi de altceva decât de lupta fără popas care ne așteaptă acum.

Oricât ar stăruii Tisza și ceilalți reprezentanți ai regimului, în optimismul lor semnificativ că pacea e cu puțință după ce au găsit, că nu se pot începe tratativele pe bazele destul de modeste indicate de d. Mihu — se cuvine pentru cinstea dreptelor noastre idealuri și în interesul partidului nostru, să punem capăt, prin mijloacele cari ne stau la îndemână, acestei acțiuni de pace iezuite a guvernului, ori către cine s'ar îndrepta ea.

Suntem o putere. Și dacă nu suntem o putere prin drepturile noastre, suntem și vom rămânea o putere prin credința și prin idealul nostru.

Prin disciplina, pe care partidul național o impune întregului nostru popor, prin intransigența credințelor și luptelor sale, numai prin acestea și prin o muncă fără zăbavă vom putea câștiga în această țară locul ce ni se cuvine și ne vom putea face *respectați*. În poporul nostru se vădese și zac încă ascunse atâtea calități sufletești. Credința, hotărârea și ascultarea lui va fi arma și scutul luptelor noastre, numai conștiința vie și aceeaș disciplină morală să unească pe toți fruntașii lui spre cari se îndreaptă toate ademenirile și toate mijloacele de corupție ale puterii guvernamentale.

Vom merge alături cu celelalte națiuni nedreptățite din Ungaria, aliații noștri firești, cari n'au fost cuprinși în acțiunea de pace a guvernului, încă e dovadă, că totul a fost întreprins pentru a scoate pe un cuiu cu celălalt.

Și ni se va mai vorbi încă, prin glasul de sirenă al feudalismului reacționar, de primejdia slavă.

E vorba acum de altă primejdie, care privește nimicirea noastră etnică. Impreună cu națiunile asuprite de ori ce limbă din țara asta, ne apărăm împotriva ei.

De cealaltă nu poate fi vorba acum — și poate, că niciodată. Cu atât mai puțin au dreptul asupritorii noștri să ne vorbească de dansa.

Și ne mirăm cum de au *curajul*!

Adunarea dela Arad

La adunarea dela Arad, care se ține Joi în 16 Februarie nou la orele 11 înainte de amiază, în Casa Națională, va participa aproape întreg comitetul executiv electoral al partidului național român, precum și foarte mulți dintre fruntașii vieții noastre politice.

Vorbitorii adunării vor fi cei mai valoroși bărbați ai partidului nostru național.

Mișcarea alegătorilor români s'a început în toate satele și avem informațiuni, că din toate comunele comitatelor Arad, Cianad și Bichiș, se pregătesc mulți țărani să vină la Arad, să ia parte la adunare și cu prezența lor și cu graiul lor, să dea puteri nouă acelora, cari luptă pentru drepturile poporului românesc, dovădind totodată în fața țării și a guvernului, că întreg poporul românesc se află în tabăra partidului național român și că acest popor este adânc mâhnit pentru nedreptățile, ce i-se fac și este hotărât să lupte cu toată bărbăția pentru drepturile constituționale, ce i-se cuvin.

În deosebi vom pretinde cu toată tăria votul universal, care singur este în stare să îndrepte soarta noastră și a tuturor popoarelor din patrie.

Toți aderenții sinceri, ai partidului național din cele 3 comitate, să-și țină de sfântă datorința a veni Joi la Arad, ca să-și arate hotărârea de a da sprijinul lor conducătorilor luptei noastre naționale.

Dacă toți vom pune umăr la umăr, vom izbuti: prin noi înșine.

Comitetul redacțional al ziarului „Românul”

se va întruni în ședință în Arad, Joi în 16 Februarie n., după adunarea poporală. Sunt a se lua hotărâri de mare importanță și pentru aceea direcțiunea ziarului pe această cale roagă pe toți membrii comitetului redacțional, ca nesmintit să vină pe 16 Februarie la Arad.

„Corruption and reform in Hungary”

Cartea d-lui R. W. Seton Watson despre abuzurile dela alegerile dietale în Iunie, 1910, este un studiu documentat al sistemului electoral ce se practică în Ungaria: tot ce se afirmă se dovedește cu acte autentice, din care autorul și-a păstrat originalul ori copii legalizate, pentru cazul, — care nu e de loc imposibil în Ungaria, — dacă la un moment dat ar dispărea din arhive documentele rușinoase. — După descrierea alegerilor din Privigyé, Szokolca, Szenicz, Rózsahegy, Chișineu, Diciosánmartin, Vint, Ighiu, Orăștie, Caransebeș, urmează în apendice două cazuri, cari deși n'au conexiune cu abuzurile electorale, sunt tipice și foarte caracteristice pentru stările din Ungaria: este sentința adusă în afacerea dela Bozovici, când Părintele Ioan Brinzei s'a făcut vinovat de a fi demonstrat pentru Tunis și Marocco, lăsând să fie purtat la o nuntă drapelul acestor țări (o măramă roșie); apoi, motivarea în care se arată ce a comis d. adv. dr. Nestor Oprean suferind ca slugile sale să așeze la poarta casei la Mai, un copac împodobit cu pantlici roșii și albastre, care avea să reprezinte tricolorul românesc când după câteva zile vor îngălbeni frunzele!

Despre dări sau impozite

— Impozitul funciar — darea pământului —

Reforma actuală a impozitelor directe, pe câtă vreme face mari și radicale modificări, nu numai privitoare la forma și sistemul, dar și la baza principiară a dărilor directe, pân' acum în ființă, unele abrogându-le cu totul, altele schimbându-le din temelie — darea directă a pământului o lasă aproape nealterată, articolul V din 1909 având menirea, să corigeze numai cadastrul de până acum, care e fundamentul impozitului funciar — iar nu să-l înlocuiască cu un cadastru de totul nou și mărginindu-se numai la stabilirea unui nou procent de calculare.

Acest articol dar, e numai novelarea în parte a legilor impozitului funciar și până azi în ființă, menținându-le de altfel aproape toate dispozițiunile și nalternându-le de loc baza principiară.

E necesar prin urmare, ca înainte de-a trece la tratarea acestei reformări novelare, să ne ocupăm puțin de legile dărei pământului, fundamentale.

*

Dispozițiunile principale asupra impozitului funciar îl cuprinde legea din 1881 art. XL, modificată prin art. XLVL din-1883. Apoi legea din 1875 art. VII asupra cadastrului și alte câteva articole de lege, de-o importanță particulară, asupra cărora o să revenim mai în urmă, în șirul tractărilor speciale.

Caracteristica dărei actuale de pământ, în esență o putem resuma în următoarele:

Ea se bazează pe principiul „venitului obiectiv” (hozadék). Venitul obiectiv, ce-l produce un pământ, o casă, un capital, în rezultatul său net, adică după substragerea speșelor proprii de producțiune se deosebește de venitul subiectiv, (jövedelem) ce-l trage proprietarul, sau usufructuarul după cutare pământ, casă, ori capital, prin faptul că rezultatul venitului net subiectiv îl vom obține, nu subtrăgând numai speșele proprii ale producțiunii: muncă, sămânță, asigurare, ci luând în considerare momente subiective, personale aderente proprietarului: datorii, investițiuni, amortizări și toate aceste substrăgându-le. Cu un cuvânt, nu e vorba, că ce aduce pământul ori cărui X sau Y, ci că anumitului A. contribuabil, cât venit faptic net îi aduce la anumit timp. Natural dar, că „venitul subiectiv”, ca bază a contribuabilității, ar fi cu mult mai acceptabil, decât venitul obiectiv. Sistemul impozitului nostru funciar însă e bazat pe acesta din urmă și întreg cadastrul în baza acestui principiu e făcut. Să-mi ierte dar cititorul, c'am fost necesitat, să fac aceste digresiuni, pentru lămurirea teoretică — dar Minciuna de azi îmbracă multe haine și-și schimbă de multe ori numele și fiindcă o știu, că și din culele mărunte ale legilor, ce-o să le scărmanăm, o să ne răsară în cale de multe ori am ținut-o de folositor, ca pentru ușurința de mai apoi a cetitorului, să clarific puțin noțiunile.

Al doilea moment caracteristic al dărei pământului la noi, e faptul, că e „contingentată”.

Veți clătina din cap asupra barbarizmului acestuia nou, dar nu am ce face. O să-l explic însă. Însemnează atât, că la noi legea mai sus menționată din 1883 art. XLVI, fixează dela început maximul, cât îi este permis Statului, să încaseze dela contribuabili sub titlu dare de pământ. Și maximul acesta se repartizează apoi asupra contribuabililor, în raportul proprietății lor, calculate după cadastru și după normele unei chei de procentualitate, — despre ceiace va mai fi vorba la urmă.

Atât acum, că pe vreme ce legea din 1883 art. XLVI, fixează contingentul la 52 milioane cor. anual, plus 13 milioane repartiție anuală pentru amortizarea datoriei Statului, contrasă pentru rebonificarea foștilor boieri, în schimbul eliberării și împământării foștilor iobagi (földtehermentesítési járulék) — așadar anual 65 milioane coroane — articolul actualei reforme V. 1909, urcă acest contingent la anual 74 milioane coroane, fixând cheia procentuală, în baza căreia se va face repartițiunea, proporționată venitului obiectiv al cutărui pământ, a sumei plătibile de dare, cu 20%, enunță totodată și principiul, că dacă acest venit obiectiv al pământului, socotit după cada-

stru, se va urca cu timpul peste 370,000 000 cor. anual, se va scărița în consecvență și automatic, fără necesitatea unei ulterioare deliberări legale și mărimea cheii procentuale dela 20 în jos.

Țin, să fixăm aci încă, un moment de mare importanță:

Dintre toate dările noastre directe, singură darea pământului e contingentată.

Adecă, în vreme ce d. e darea venitului, a câștigului, a intereselor de capital, a caselor se urcă și se coboară totdeauna conform fluctuațiunei, venitului, câștigului etc. nefiind limitată încasarea lor nici la minim, nici la maxim — tot atunci pământului i-s'a acordat prilejul acela, ca urce-i-se prețul, căutarea, rentabilitatea economiei lui și venitul la ori și ce sumă, el nu va fi dator să plătească niciodată mai mult de cât cele 74 milioane coroane, contingentate la maxim. Așa dar mai puțin da, mai mult însă niciodată.

De ce această excepțiune?! De ce acest privilegiu acordat pământului?!

Nihil sine causa. Vom vedea în cursul acestor expuneri. Dar, ca să nu vă chinuiască cumva, iubii cititori, prea mult deslegarea tainei acesteia și ca să nu cumva, să vă turbure odihna somnului, vă pot șopti de-acum la ureche, că nici excepțiunea aceasta nu s'a făcut de dragul poporului românesc, nici în folosul lui.

*

Poporul nostru de-aici, întreg, e popor muncitor de pământ. Și totodată hrana și fărâmul de avere și toată sărăcia lui, pământul i-o dă. Și în rodul brazdei aceleia adânci și negre e toată nădejdea lui și zângănitul șuerător al coasei este cântarea lui și scârțăitul jalnic al cobilelor plugului este gemetul lui. Căci noi, cei o mână de oameni intelectuali, tot în urma brazdei aceleia negre și largi ne câștigăm pâinea cea de toate zilele. Și de-aceia: soarta pământului — e soarta binelui nostru, al tuturor.

Și de-aceia: legea dărei pământului ne interesează și ne doare. Și cum vedem, că și așa cum azi e reformată, aceeași povară ni-a lăsat-o pe umeri, ea ne doare și mai mult.

Sunt lucrurile acestea sarbede și seci. Și nu le poți scrie nici în ritm, nici în cadențe, nici în poezie. Și-s plictisitoare, că nu-ți dau răgaz de avânt. Și nici spirit ieftin nu poți să faci tractându-le. Iar propozițiunile se înșiruie scârțind din încheieturi și cărucioara ideilor trece cam hodorogind înfundat, fiindcă poartă povară și fiindcă-i cam zgronțurată calea pe care trece, nu-i netedă, ca șoseaua frazelor lucii.

Dar cu toate acestea, iubit cetitor, deși e sarbăd și sec ce scriu eu aci, citește. Iar dacă te voi plictisi, să-ți aduci aminte că de câte ori nu-i seacă și punga ta, de suptorea nedrept de grelelor dări și ia și citește atunci, când te-ai scuturat cu greu de vizita nedorită a executorului de dare și vrei să mai răsuflă o leacă. Citește și vei ști cel puțin limpede, că de ce și s'au încheștat de-atâtea ori vrând nevrând pumnii.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 11 Februarie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m. Prezidează Návay Lajos.

Ședința de azi a Camerei a fost foarte furtunoasă, și, se crede, că cu ziua de azi s'a început obstrucțiunea tehnică. Furtuna a fost provocată de polemia dintre Iusth și Lukács, dar deosebit de faptul că președintele Návay a dojenit și îndrumat la ordine pe deputatul Zlinszky István, care în ședința de ieri a ofensat pe ministrul de finanțe.

Iankovits Béla: Prezintă raportul ministrului de comerț despre planul de acțiune a oficiului de statistică pe anul 1911.

Földes Béla: Acțiunea oficiului de statistică este controlul dezvoltării țării, dreptaceea faptul acesta trebuie să intereseze pe toți deputații. Arată însemnătatea statisticeii în chestii agrare, dar

deosebit în chestia dreptului electoral. Urgitează statistica pentru dreptul electoral și propune, să se reînființeze fostul consiliu statistic.

Sűmegi Vilmos: Vorbește, între aprobările vii ale justiștilor, despre însemnătatea statistice din punct de vedere național și economic.

Hieronimi Károly (ministrul de comerț): Declară, că și guvernul voește ca lucrările statistice despre datele dreptului electoral cât mai curând să fie publicate.

Lucrările statistice să nu se trimează la toți deputații, deoarece opul va fi foarte scump, iar cei mai mulți dintre deputați și așa nu-l vor ceti.

Holló Lajos: Arată mai cu seamă însemnătatea socială a statisticei.

Camera, după reflexiunile ministrului Hieronimi cu privire la observările făcute la activitatea oficiului stătic, în unanimitate a aprobat raportul.

Papp Elek (kossuthist) a vorbit în contra proiectului băncei comune.

Désy Zoltán: Interpelează pe ministrul de finanțe Lukács, dacă e învoit să-și rectifice declarațiile făcute despre pactul dela 8 Octomvrie 1908, de oare ce acele sunt false sau intenționat pervertite.

Vești din Cluj

Senatul orașului, în una din ultimele ședințe, a hotărît, ca în partea orașului „Mănăștur” (locuit de Români), să posteze 50 jandarmi, pentru susținerea ordinii publice. Din incidentul acesta, d. Emil Isac, într'un ziar local, atacă întreg senatul, dar mai ales pe partinitorii acestei idei.

D. Emil Isac, remediul prin care s'ar putea stărpi cazurile de tot dese de omor din Mănăștur, îl află în cultură care s'ar putea răspândi prin o universitate populară. Și are drept d. Isac.

Tot din incidentul acesta, parohul român local, a înaintat o cerere la senatul orașului, în care zice, că mijlocul cel mai bun pentru vindecarea acestui rău, care de zeci de ani bântuie în Mănăștur, — ar fi închiderea crășmelor Dumineca și în sărbători. La tot cazul are și dănsul mare dreptate.

Casina română din loc, vrea la tot cazul să învieze. Toată mișcarea, ba aproape tot pasul ce se face în Cluj, e în scopul acesta.

De se întâlnesc doi Români pe stradă sau ori și unde, se întreabă ce va fi cu casina. Marinimosul Stroescu în scopul acesta a donat 10.000 cor., — tinerimea a colectat 600 cor. ca taxe, — mai e și fondul casinei, — la 5 Martie c. se aranjează un concert. tot în scopul acesta. Cu un cuvânt se lucrează mult și se scrie și mai mult pentru casină și totuși de ce nu reînvie? întrebăm și noi.

Tinerimea română universitară din loc, aranjează la 5 Martie n. a. c. un concert cu joc. Pentru concert tinerimea câștigă concursul celor mai buni artiști români dela noi. Va concerta d-na dr. Bașiota, d-na Triteanu, d-soara Lucia Mureșan și d. Mărcuș. E foarte mare interesul pentru concert, și mulți și-au însinuat dorința de a lua parte atât la concert, cât și la petrecere. Dorim din inimă tinerimei să-i succeadă a ridica petrecerile din Cluj, la renumele de odinioară.

Din raportul institutului de credit „Economicul”, pe anul de gestiune 1910 se vede că institutul stă pe baze de tot solide, și este la nivelul primelor institute de credit. Remarcăm aici, următoarele date mai importante: Capitalul social e 400.000 cor. Fondurile de rezervă și penziune 280.000 cor. Depuneri 2 milioane coroane. Circulația anuală a fost circa 16 milioane coroane. Venitul curat e de 70.626 cor., din care solvește 7% dividendă, iar restul să împarte la diferite fonduri de rezervă, și cea mai mare parte spre scopuri de binefacere; bis. și școalei gr. cat. din loc 2200 cor.; la fondul „Dr. Alesandru Mocsonyi” 1500 cor. la fondul cult al diecesei Alba-Julia și Făgăraș 250 cor.; la masa „dr. Aurel Mureșan” din Cluj 300 cor.; la fondul „Ioan Petran” pentru morboșii săraci 200 cor. Afară de acestea s'au mai distribuit sume considerabile, la diferite institute de binefacere din loc. Așa la institutul surdo-mușilor, — pompierilor, — sanitaților, — și la alte institute de binefacere.

Și din datele acestea se vede buna conducere a institutului, care în primul rând este a se atribui directorului executiv. C.

Litere — Arte — Științe

CÂNTECE

I.

A căzut un măr, și Newton

A creat o nouă lege —

Vântul aiura prin frunze

De iubire, se n'țelege...

Scutură prin ramuri vântul —

Rupe mere câte vrei!

Cuget și eu... la vre-o lege?

Ah!., la obrăjorii ei.

II.

Dragă, te-a ndrăgît pădurea:

I-am vorbit de tine;

Te-a ndrăgît copaci și frunze,

Florile virgine.

Și acum când umbra nopții

Își întinde pacea sfântă

Peste codru — filomela

Despre tine cântă.

Ego.

Prof. Branly și telegrafia fără sârmă

Membrii academiei de științe din Paris au fost surprinși în perplezitate având a decide între d-na Curie și profesorul Branly. Totuș s'a găsit apoi mijloc de a fi echitabili fără a face nedreptate. Doamnei Curie i-s'a dat întâietate la candidare, și la primul tur de scrutiniu 28 voturi au fost numărate pentru dânsa, față de 28 ale d-lui Branly, și 1 vot pentru alt candidat. Cum însă se cereau 30 pentru a fi în majoritate, la a doua votare, lăsându-se întreagă cifra atinsă odată i-s'a dat acel 1 vot răsleț celui mai bătrân. Nici închipui nu se poate procedură mai cruțătoare. Toată lumea a aprobat deslegarea aceasta și se regretă numai că Academia n'are libertatea a chema în mijlocul său amândoi candidații când se nimeresc ambii egal de vrednici.

Profesorul Branly este mai puțin cunoscut în public decât numele Curie; activitatea lui însă e cel puțin tot așa de prețioasă, ca a celei ce a contribuit la descoperirea elementelor radioactive. Eduard Branly s'a născut la 1846 în Amiens. A studiat la Paris, la 1873 a luat doctoratul în științe, la 1882 în medicină. Șef de lucrări și director de laborator la universitate, avea să fie chemat la catedra pentru electricitate a Sorbonei. Dar a preferat a trece la „Institutul catolic” un fel de școală superioară confesională, pentru a rămâne credincios convingerii sale de creștin bun. Aci își face cursurile, în zidirea veche de lângă frumoasa grădină a Luxemburgului, în plin Cartier Latin, într'o sală modestă, cu multe tablele pe pereți și un crucifix deasupra catedrei.

Fizician renumit. Branly a devenit celebru ca „părintele telegrafiei fără sârmă”. Insuș Marconi i-a recunoscut acest merit și în semn de omagiu, lui i-a adresat cel dintâi „radiogram” dat pe aparatul său.

În cursul experimentărilor sale Branly a făcut următoarea constatare: un tub de sticlă umplut cu praf ori bucățele de metal rezistă curentului electric cu o putere foarte mare, care exprimată în cifre este de mai multe sute de mii Ohm, (cum se știe, 1 Ohm este unitatea cu care se măsoară rezistența materiilor față de electricitate), dacă însă (și aceasta este observarea originală a lui Branly) praful de metal din tub este atins de o undă electrică, el momentan își pierde rezistența, curentul electric trece fără cea mai mică piedică. Fenomenul acesta Branly l-a numit *radioconducțiune*, iar aparatul *radioconductor*, astăzi el este cunoscut sub numele mai puțin potrivit de *coheror* ce il-a dat englezul Sir Oliver Lodge, (care o'upat și el cu cercetări de aceiaș natură, a fost surprins de rezultatele lui Branly, și l-a felicitat public într'o scrisoare foarte elogiasă).

Insemnătatea aparatului Branly consistă în aceea, că în radioinductorul sau coherorul său avem un mijloc sigur și exact pentru a constata prezența fiecărei unde electrice. Ce este ochiul pentru undele de lumină, aceea este coherorul pentru undele electrice.

S'a văzut aci că electricitatea nu este avizată numai la sîrme de metal, și s'a demonstrat evident că ea se propagă ca și lumina prin oscilațiuni eterice. (Feddersen Maxwell 1831—79, H. Hertz 1857—94). O descărcare electrică este urmată de valuri de electricitate ce ondulează în toate direcțiunile; înainte a fi cunoscut aparatul lui Branly, ele rămăneau neobservate.

De aci, numai un pas a trebuit până la telegrafia fără sârmă. Dacă intercalăm coherorul într'un curent electric, acesta îndată se întrerupe, pentrucă, cum s'a arătat mai sus, sfărmăturile de metal rezistă curentului electric; decâte ori însă undeva, la orice distanță, se produce o undă electrică care este destul de tare pentru a ajunge până la coheror, acesta atins de undă electrică momentan își pierde rezistența, curentul circulează atîta timp cât a durat influința undei electrice asupra coherorului, și aparatul Morse înseamnă pe fașia de hârtie puncte și linii: telegrafie fără sârmă.

Se cere numai, să producem valuri cu raza de acțiune cât se poate de mare, iar coherorul să fie foarte sensibil. Marconi a deslegat problema aceasta; la început nici el n'a avut rezultate decât la o distanță de câțiva km., acuma însă aparatul său trimite unde electrice și peste Oceanul atlantic până pe coasta Americii de nord.

Astăzi, „radiotelegrafia”, sub acest nume a înregistrat-o primul congres ce s'a ținut la Berlin 3 Oct. — 3 Nov. 1906 — este un mijloc de comunicare de care nu se mai poate lipsi lumea*). Monarhia noastră are și ea o stațiune de radiotelegrafie în Pola; departe se vede antena înaltă, care poartă o rețea gigantică, — o invențiune a lui Marconi și aceasta, pentru a contribui la intenzitatea undelor electrice, — despre care mirați se întreabă încă trecătorii, că ce poate fi.

Revista revistelor.

În „Viața Nouă”, Anul VI No. 23 d. Ovid Densușian, arată în primul articol al revistei („Istoria literară în învățământul universitar”), nevoia ce avem de istorici literari, cari să comunice publicului cetitor, care este adevărata și folositoarea literatură ce merită a forma hrana intelectuală a tuturor. D-sa spune că, sunt două instituțiuni, cari ar alege din sânul lor pe acești istorici literari: Universitatea și Academia. Dar Academia are deprinderea de a trăi afară din viața intelectuală a timpului, și astfel Universității revine această datorie. Istoricii literari (câci nu e admisibil să fie unul singur) vor avea sarcina cercetării actualității. Ei vor limpezi nedumerirea cititorilor asupra acelor curente literare, cari zăpăcesc pe cititori prin talmeș-balmeșul lor de decadentism, mai bine zis nulism, care orbăcăe prin fel de fel de reviste din Capitală și provincie, și cari induc în eroare pe cititorii mai simpli, falsificându-le judecata și făcându-i să nu-și mai poată da seama de ce-i bun și ce-i rău.

„Un spirit mai larg, pregătit să cuprindă în el și să comunice altora aspectele multiple ale literaturii contemporane, iată ce trebuie să cerem de acum înainte celor cari se ocupă cu literatura. Și pentru că un istoric literar să-și în-

*) Sistemul se perfecționează mereu. Chiar acum se vesti o îndreptare făcută de inginerul Dr. Rudolf Goldschmidt. Amintim, că între cei ce s'au ocupat cu problemele acestea (Branly, Lodge, Marconi, Braun, Slaby, Righi, Fessenden, Tissot), se întâlnește și numele unui Român: Hurmuzescu.

deplinească mai bine această misiune putem chiar să-i cerem să nu rămână mărginit în domeniul literaturii, ci să-și îndrepte privirile spre tot ce concretizează cultura timpului său. Producțiunea literară dintr-o epocă nu este un fenomen izolat, fără legături cu alte manifestațiuni ale gândirii: între creațiunile scriitorilor și ale altor artiști — pictori, sculptori, compositori — sânt asemănări numeroase, pe cari ușor le putem descoperi și cari se explică prin atmosfera intelectuală comună în care s'a format sufletul lor. Analisa mai adâncă a operelor literare ne poate fi chiar înlesnită prin apropierea lor de creațiunile artistice de altă natură".

D. Densușianu clarifică, spre încheiere, rostul și însușirile, ce trebuie să aibă acei cărora li-se încredințează importanța misiune de luminători ai directivelor culturale.

"E un îndemn al sufletului nostru pe care nimeni nu-l poate opri — și tot așa de îndreptățit ca și dorința, pe care o simțim de a ne întoarce din când în când privirile dela trecutul pe care am izbutit să-l desgropăm din întuneric la prezentul, care ne chiamă cu luminile lui. Uneori chiar sufletul nostru cere mai mult decât atât: se avânte până unde i-se limpezește o parte din ce stă ascuns în tainele viitorului. A nu te opri numai la ce vezi desfășurându-se în jurul tău, ci a căuta să mergi mai departe și să deslușești câteva din din formele în care se va încheia viața intelectuală viitoare — la aceasta ești dus fără voie când mintea nu-ți este deprinsă să rămână numai între hotarele peste cari nu îndrăznesc să treacă alții. Și numai plecând dela actualitate, căutând s'o cunoști și s'o înțelegi, poți întrezări și în literatura ce se va înălța mâine din gândurile semănate astăzi — numai astfel vei putea adăuga o nouă mulțumire la altele, pe care și-le dă munca de fiecare zi închinată luminării sufletului și statorniciei adevărului."

A apărut „Ad Astra“, un volum de 222 pagini de d. I. Corbu. Volumul tratează despre astronomie, pe care autorul o redă în mod popular, astfel ca să fie înțeleasă de toți — stilul este poetic, adesea strălucind de imagini admirabile, ceea ce nu plictisește, ci atrage pe cetitor să citească cu plăcere — condiție ce trebuie neapărat s'o întrunească o lucrare științifică merită cultului poporului.

Se găsește la orice librărie românească din Transilvania. Preț 2 cor.

Gronica feminină.

Chemarea femeii

Prin femeie s'a creiat familia.

Legăturile femeii cu familia sunt ne-nunțate. Cele mai de frunte datorii ale ei se referă la bărbat, copilași și căsnicie. Felul cum se afirmă o femeie, chiar și numai din aceste puncte de vedere, este caracteristic nu numai pentru valoarea ei personală, ci și pentru viitorul de bine ori de rău al familiei și neamului.

Prima calitate necesară femeii este vrednicia, dacă bărbatul, ostenit în lupta vieții, își află deplină liniște și recreare în cuibul familiar, și nu gravitează în afară. E meritul singur al femeii, când copilașii ei sunt curăței, sănătoși și cuviincioși. Tot astfel și atunci, când toate lucrurile, până la cele mai mici din casă sunt în bună rânduială.

O femeie deci, care vrea să fie la locul său, poate totdeauna să se afirme, când e vorba de a fi soție, mamă și gospodină.

Azi însă asemenea virtuți devin din ce în ce mai rare. Femeia de azi, mai

ales cea dela oraș, gravitează tot mai mult în afară de cercul familiar..

Azi una, mâne alta din ele, deviază sub masca „civilizației moderne“ tot mai mult dela chemarea sublimă și sfântă de a fi înger de pază, povățuitor și mângăietor al căminului familiar.

Femeile de azi prea plictisite de vieța uniformă dar atât de curată și binefăcătoare familiară își iau avântul în largul vieții: unele după pâinea de toate zilele, altele — avându-o pe aceasta — după distracțiunile vieții sociale.

Pâne și distracții! Iar cuibul familiar rămâne rece și devine izvor de nemulțumiri și de rele!

În societatea feminină românească încă se furișează goana după pâne și distracții. Dar mai mult după distracții, decât după pâne, deoarece la noi nu putem vorbi de un feminism, care să lupte pentru existență și drepturi, ci mai mult de-o alunecare nehibzuită a femeii din cuibul familiar în brațele societății și în valurile de distracții, pe cari societatea le oferă cu un gust din ce în ce mai rafinat.

Urmările acestei alunecări le vedem concretizate în anumite tipuri ale vieții de azi.

Ici poți vedea o soție, vecinic încunjurată de admiratori (poți zice și: adoratori) când bărbatul lucrează din greu pentru pânea de toate zilele; iar copilașii stau acasă în grija servitorilor. Colo poți vedea o altă femeie pururea insetată după viața socială, iar familia și cămara sunt lucruri aproape cu totul scoase din cercul ei de judecată.

În asemenea cerc de idei și exemple, încep a se crește fetele din societatea noastră mai aleasă. În loc de idealul unei vieți familiare, în care să strălucească femeia ca soție credincioasă, mamă duiosă și gospodină înțeleaptă, li-se infiltrează în suflet boala „modernismului social“.

Aceasta se poate întâmpla numai pentru că s'a pierdut și se pierde la noi tot mai mult în viața educativă feminină, înțelegerea lucrurilor și adevărul senz al culturii și peste tot al chemării femeii.

Cu alte cuvinte, azi încep a fi mai prețuite tocmai acele femei, cari se pot arăta mai adeseori în public, fie chiar și cu neglijarea datorii de soție, mamă și gospodină.

Su nu se uite apoi, că toate acestea se fac cu cheltuieli mari, și nu odată luxul ia proporții îngrozitoare, pe urma cărora unii bărbați umblă cu călcăie roase și vestminte tocite, copilașii rămân goluți, iar menajul e scurtat.

Că nu e bine așa, se poate aduce o dovadă pipăibilă. Alunecarea femeii din cuibul familiar în brațele societății, a făcut de s'a redus valoarea căsătoriei. Crește tot mai mult numărul burlacilor, cari au tot cuvântul să se ferească de a întemeia căsnicie atât de costisitoare. Tot astfel, multe fete rămân nemăritate și nu ajung să se poată valora lângă cămin familiar: din vina creșterii ori a lipsei de zestre, împrejurare, care motivează în parte alergarea fetelor noastre după pâne.

Azi, se mărită în cea mai mare parte fetele cu zestre, dar nu totdeauna pentru valoarea lor personală, ci pentru ceea a zestrel.

Cazurile de căsătorii, fără de gândul rezervat la punga socrilor și la moștenire, vor fi cele mai puține azi.

Dar la toate aceste rele cine va fi de vină? Insaș femeia? Nici decât; femeia e făcută bună de fire.

De vină e societatea însăși și gusturile ei pentru imitarea necondiționată a obiceiurilor altor neamuri străine

Femeia, până nu tocmai de mult a fost la noi un ce de tot neglijat. Nu e mai mult, decât jumătate de veac, de când femeia română intelectuală la noi aparține rarității. Cu lăptirea culturii și civilizației s'a ridicat nivelul culturii femeile noastre, dar mai mult în formelor, de cât a fondului de cultură feminină. Banătatea unui finul simț familiar i se tocește tot mai mult în o societate, ca cea de azi în care tronează moda și pofta de a figura. Iar femeia însăși devine din ce în ce mai mult un obiect de lut și un articol de distracție socială.

Nu băgați de seamă și voi, dragi cititoare, că acesta este mersul real al lucrurilor azi? Nu aflați voi, că atari stări micșorează valoarea și chemarea noastră?

Eu cred, că da; și dacă e așa, n'avem decât noi înșine să ne smulgem din vârtejul societății mari și să ne reîntoarcem în cercul curat și sfânt al familiei care și prin care să trăim spre a tîga titlul de vrednicie și de netă suveranitate.

Nu zic să 'ntoarcem spatele vieții sociale, ci numai atât, ca să mai întâmpine să fim mai mult al tăiei, decât ale familiei.

Numai astfel vom putea să reînțeleptele cuvinte ale Carmen Sylva cari le-am citit în zilele trecute ziar.

Român

Rețete culinare

Rinichi de vacă sauté.

Dacă vrei să mănânci rinichi sauté care să se topească în gură de frăgezime, prepară-ți astfel:

Luăți rinichiul și tăiați-l în bucățele mici, scoțând în același timp toate venele albe dinăuntru; topiți untură și călăți bine încinsă aruncați într'ansa un praș de făină (mai puțină ca pentru rântaș); după ce făina se prăjește bine, puneți într'ansa rinichiul. Amestecați două sau trei minute; puneți sare, pipă și puțină zeamă de carne; amestecați din nou, puneți un pahar de vin bun și lăsați să fiarbă 10-12 minute. (Cu cât fierbe mai mult cu atât mâncutul se întărește).

Săpun parfumat.

Sunt multe persoane cari preferă săpunul ordinar (de rufe) tuturor celorlalte săpunuri. Preferința aceasta poate este datorată din cauza leșiei pe care săpunul obișnuit produce o influență binefăcătoare pe care o curăță de toate murdăriile și face din săpunul ordinar un săpun care cedule este foarte ușor. Se prepară astfel se pune, se topește și se aruncă în apă caldă câteva picături de parfumul pe care îl preferă. Se amestecă bine, se răcească și se taie în bucăți, având în vedere să fie în Anglia săpunul Windsor.

de răz-propu-

Fapte și lucruri din România

Veniturile vămilor pe 9 luni de exercițiu 1910

Direcțiunea vămilor din ministerul finanțelor a totușă veniturile vămilor pe nouă luni de exercițiu — curs, dela 1 Aprilie până la 31 Decembrie din anul 1910.

În acest interval totalul general al veniturilor a fost de 41.537.085 și 15 bani, față de 40.000.000 lei și 55 bani cu un plus de 4.144.385 lei și 55 bani.

În urmând rezultatele bănești obținute pe parcursul acestui interval, singură luna lui Decembrie s-a încheiat cu un deficit de 119.544 lei și 10 bani față de încasările lunii precedente, toate celelalte luni au dat rezultate superioare așa de pildă în Aprilie s'au încasat 4.846.332 lei și 60 bani cu un plus de 51.081 lei și 75 bani; în Mai s'au încasat 4.425 de mii 816 și 95 bani cu un plus de 725.175 lei și 05 bani; în Iulie încasările au fost de 4.323.254 lei și 80 bani cu un plus de 363.300 și 65 bani; în August s'au realizat 4.544.258 lei și 50 bani cu un plus de 164.665 lei și 55 bani; în Septembrie încasările au fost de 4.864.900 lei și 10 bani cu un plus de 109.461 lei și 20 de bani; în Octombrie s'au încasat 5.310 de mii 663 lei și 55 bani cu un plus de 465.977 lei; în Noembrie 5.066.016 lei și 40 bani cu un plus de 862.733 lei și 40 bani și în Decembrie încasările au fost de 4.374.852 lei și 20 bani, cu un plus de 920.315 lei și 10 bani.

În total veniturilor din vămi sunt mai mult decât suficiente, încasările merg în creștere și în luna Decembrie diferența față de luna de corespunzătoare a anului precedent este de aproape un milion.

Accidentul de vână a acidului sulfuric

O constatare a petroliștilor —

Petroliștii au cerut în atâtea rânduri scutirea vămilor pentru cantitățile de acid sulfuric ce se folosesc în industria chimică care preocupă de mult industria petrol și se știe că Statul nu s'arecordat scutire decât pentru cantitățile ce ar fi necesare pentru fabrica în țară.

Zilele trecute, ministerul industriei și comerțului a fost sesizat de o nouă cerere a petroliștilor, în urma căreia d. ministru Nenițescu a convocat pentru Vineri dimineață o delegațiune de petroliști care să discute chestiunea.

Delegațiunea petroliștilor se compune din reprezentanții societăților de petrol: Columbia, Franco-Română, Română-Americană, Austro-Română și Vega, iar conducătoarea de Vineri va fi pusă sub înălțimea d-lui ministru Nenițescu.

Banchet în onoarea d. dr. Bărdescu

Comitetul Asociațiunii Generale a Medicilor oferă un banchet colegului lor Doctor N. Bărdescu în onoarea demnității de Director General al Serviciului de Sănătate.

Banchetul va avea loc în Sala de Marmoră din Palatul de Justiție, la ora 7, pe 1 Februarie, st. v. sau arată.

Incendiul din Iași

Iași. Focul care s'a declarat la fabrica de tricotațe, proprietatea d-lui Heller a distrus întreaga clădire, toate mașinăriile fabricii și o mare cantitate de marfă.

S'a putut salva numai motoarele și depozitul de benzină.

Pagubele întrec suma de 400 mii lei.

Fabrica era asigurată la societatea „Agricola” pentru 500 mii lei.

Incendiul a fost localizat la orele 2 dimineața.

Cronica economică

— Industria casnică și acțiunea de încurajare a Statului român și ungar —

Deși este vorba în primul rând de politica economică a statului român în chestiunea industriei casnice — de oare-ce în „Cronicele” precedente s'a și vorbit exclusiv despre tendințele evoluției industriei casnice în România — este totuși foarte instructiv a descrie mai întâi acțiunea de încurajare a Statului ungar.

În această privință, avem informațiuni oficiale în „Volkswirtschaftliche Mitteilungen aus Ungarn” (Heft II 1910).

Scopul urmărit de guvernul ungar este deschiderea de noi izvoare de câștig spre folosul populației dela țară. Punctul de plecare al acțiunii Statului este încurajarea industriei în general. Se caută ca prin răspândirea industriei țărănești să se desvolte plăcerea pentru activitate industrială, astfel încât să se ușureze trecerea la acest izvor de câștig, și prin aceasta să se reducă pe cât se poate greutățile întâmpinate la introducerea industriilor de fabrică. (Educația lucrătorilor!).

De pe la 1870 datează acțiunea Statului și dela început se recunoaște tendința evoluției industriei casnice spre industria la domiciliu (Hausindustrie). Se întemeiază o „comisiune pentru industria la domiciliu și învățământul industrial”, se deschid cursuri și ateliere spre a se ajunge la vr'un rezultat însemnat. Acțiunea se sfârșește prin pierderi și acolo unde era vorba numai de îmbunătățirea raporturilor de producție și desfacere, dar mai ales unde era vorba de introducerea de noi ramuri de producțiune, cu toate că condițiunile materiale erau favorabile. Cauza a fost lipsa de organizare a desfacerei produselor.

În ultimii 10 ani planul guvernului ungar a fost următorul:

Să se ajute întemeierea și răspândirea acestor ramuri ale industriei casnice, a căror tehnică se poate deprinde ușor și cari produc articole obișnuite a căror desfacere poate avea loc în cantități mici, fără amestecul intermediarilor. În finiturile, în cari se poate aștepta o transformare a industriașilor de casă în meseriași, să se împartă instrumente și mașini. Acolo unde are șanse de reușită numai producțiunea în masă și pe baze comerciale, să se ajute formarea de întreprinderi, cooperative, societăți etc. Deosebit de aceasta se va încuraja arta economică națională.

Iată și câteva date privitoare la executarea acestui program:

Dela 1909—1910 s'au împărțit industriașilor căsași mașini în valoare de 911.000 coroane. „Rezultat satisfăcător!” — observă autorul oficial al dăreii de seamă.

În același timp s'au distribuit întreprinderilor, societăților și cooperativelor mașini în valoare de 300.000 cor. și li-s'a acordat subvențiuni în sumă de 1,350.000 cor. Prin aceste mijloace s'a împuternicit industria la domiciliu, — exclamă același autor oficial — acel sistem de exploatare industrială, rezultat din imbibarea „spiritului capitalist” în corpul în letargie al industriei casnice.

Un exemplu. O firmă de țesătorie întreprinde în 4 comitate industria la domiciliu după sistemul factorilor, ocupând aproape 2000 industriași casnici. O parte din răsboaie au fost puse la dispoziția industriașilor căsași de către Stat, o parte de către întreprinzător, care le procură și materia primă și comercializează produsele. Statul a fixat un salariu minim: 80 fileri pentru 10 ore

de lucru. O mare parte din lucrători câștiga 1—1½ cor. pe zi. Asigurarea lucrătorilor contra accidentelor și boalei.

Formarea de cooperative ne ajută numai dacă din cauza greutăților introducerii industriei la domiciliu și a desfacerei articolelor nu se găsește nici un întreprinzător. Mai degrabă se favorizează acțiunea societăților, dintre care cea mai cu vază este societatea Izabela în Pozsony, care dă de lucru la 700 lucrători, plătiind 70.000 cor. salarii pe an și produce mărfuri în valoare de circa 100.000 cor.

Industria casnică, artistică și națională, a dat rezultate, cari nu răsplătesc nici activitatea celor interesați, nici subvențiile Statului, din cauze de ordin tehnic, artistic — industrial și comercial. Din punct de vedere tehnic, este foarte greu a se obține o formă egală a produselor industriei casnice și din punct de vedere artistic, este imposibil a șterge pecetea personală de pe fiecare obiect, așa că cele de mai multe ori el diferă de gustul cumpărătorului. De aici rezulta și piața restrânsă a acestor produse artistice naționale.

Spre a înlătura aceste piedeci în desvoltarea acestei ramuri a industriei casnice s'a întemeiat sub scutul moral și material al ministerului industriei și comerțului „Uniunea a țării” (Landesverband) cu un capital de 200.000 cor. și o subvenție anuală de 25000 cor. pe timp de 10 ani, care va organiza rațional atât producțiunea cât și piața de desfacere.

Spre a ilustra darea de seamă de mai sus printr'un exemplu, iată sumele aprobate de guvernul ungar pentru ajutorarea „industriei casnice” în anul 1909 (după Volkswirtschaftliche Mitteilungen aus Ungarn. Heft X 1910).

a) Întreprinderilor — — —	784144 Cor.
b) Societăților și comitetelor	73772 „
c) Atelierilor — — —	27212 „
d) Cursurilor de învățământ	11070 „
e) Mașini — — —	81024 „
	941235 Cor.

După cum se vede, este o acțiune organizată conform unui plan bine clar, care conține tendințelor evolutive ale industriei, care aplicată în mod cinstit, trebuie să dă rezultate însemnate. Ceea ce se poate aprecia ca o victorie străin de țară, este rezolvirea teoretică a chestiunii, căci rezolvirea ei practică, aplicarea dispozițiilor conform planului — poate fi judecată numai de un locuitor al țării, care cunoaște oamenii dela cărma Statului.

*

Să ne întoarcem în România. Acțiunea Statului n'a fost organizată în vederea unui scop anumit, conform tendințelor evolutive ale industriei casnice. Ea a fost până în anul 1909 sporadică, și rezultatele ei sunt nule. Ministerul publicelor și al cultelor nici nu era în măsură să facă lucru de ispravă, căci nu era vorba de o chestiune a învățământului practic în raport imediat cu pedagogia modernă, ci de o chestiune economică, a cărei rezolvire presupunea cunoștințe speciale asupra evoluției industriale.

Încompetența ministerului de instrucție în chestiunea industriei casnice românești, a avut drept urmare o risipă de bani ai Statului, și o risipă de energie a poporului. Risipa de bani ai Statului înseamnă orice acțiune nechibzuită, pe socoteala lui. Așa a și fost: s'au întemeiat școli, cari n'au funcționat, s'au distribuit instrumente și mașini, cari după puțin timp au fost aruncate, căci nu se pricepea nimeni să le mănuiască, s'a plătit lefuri și diurne etc.. Risipa de energie a poporului înseamnă să lași în paragină îndămnarea populațiunii la industrie. Acesta a fost în definitiv rezultatul acțiunii ministerului de instrucție, căci a finit în loc o acțiune competente, care ar fi putut stimula și îndruma desfășurarea energiei în letargie a sătenilor noștri. Ba mai mult chiar, fiscalismul Statului a oprit orice desvoltare pe acest teren, prin impunerea la potentață țărănilor, cari se îndeletniceau cu industria casnică!

De aceia cu drept cuvânt s'a zis că societatea, reprezentată prin soc. „Furnica” a luat-o înaintea Statului. Dar și acțiunea ei a fost numai în parte folositoare. Ea n'a îmbrățișat decât acele ramuri ale industriei casnice, cari erau în legătură cu scopul ei — înființarea unei noi „mode românești”, lăsând la o parte activitatea bărbatului: industria lemnului, împletiturilor, olăriei ș. c. l. Și în cercul ei restrâns ea a dat precă-

dere progresului artistic național înaintea progresului industrial — economic și social. Aici ar fi fost locul unei acțiuni coordonate din partea Statului.

Aceasta a întârziat. Abia în 1909 prin înființarea ministrului industriei și comerțului s'a format un „Birou al industriei casnice” și un „Serviciu al învățământului industrial”, cari aveau să conlucreze la acțiunea de încurajare a industriei casnice. Expunerea de motive a legerii de organizare, prevedea întreprinderea unei anchete asupra situației centrelor de producțiune și a însușirilor particulare ale fiecărei regiuni, pentru ca în urmă să se poată păși la „o sistematizare a industriei țărănești prin acordarea de ajutoare atât în bani, cât și în unelte”. Se vestea chiar începerea unei anchete premergătoare, pentru care se și prevăzuse un fond anual special în noul budget. Păcat că astfel de anchetă nu s'a publicat!... — poate să se fi întreprins, fără a se fi dat la lumină...

Asupra activității pe exercițiul 1910/11 nu se poate spune prea mult. S'au întemeiat 18 „atelier-centre”, înzestrate cu instrumente, mașini și materii prime. Aceasta nu spune nimic. Mai mult spune cifra de 194.420 lei prevăzută în budget — banii s'au cheltuit, de funcționează atelierile centre, sau nu, aceasta este altă socoteală. Zece bursiere au fost prin fabricile de țesătorie din Italia — s'au reîntors profesoare la „atelierile-centre”, s'au acordat premii, subvenții, diurne, etc... — banii s'au mistuit! Rezultatul? Interesul așa de sgomotos manifestat la începutul acțiunii a scăzut în raport cu iuțea consumării fondurilor budgetare. Astăzi se vorbește de strămutarea „biroului industriei casnice” la ministerul instrucțiunii publice. Așa dar — înapoi de unde a plecat.

Cauza acestei situațiuni finale este fără îndoială lipsa de orientare. De s'ar fi întreprins ancheta anunțată oficial în 1909 s'ar fi găsit o direcțiune de activitate, conform cu stările de fapt ale industriei țărănești și tendințele ei de transformare.

Celce serie randurile acestea, a întreprins o anchetă personală în fața locului în vara anului 1909. În rezultatul ei — redată în mod sumar în „Cronica” — reiese, că starea și tendințele de transformare ale industriei casnice, reclamă o acțiune de încurajare în felul celei din Ungaria. Așa dar, deosebind între industria artistică națională, industria casnică și industria la domiciliu — între producțiunea artistică, producțiunea în mic și producțiunea în masă, să se acorde câtorși trei — în ramurile în care au precădere fiecare din ele — o mână de ajutor, spre a se îmboldi propășirea industrială a României.

Dr. Virgil N. Madgearu.

O pagină din istoria contemporană a Angliei

— Sir Charles Dilke —

Un ilustru bărbat de Stat englez și în acelaș timp un mare amic al Românilor de pretutindeni a încetat din viață săptămâna trecută. De numele lui e legată o mare parte din istoria deceniilor din urmă ale secolului XIX.

Charles Dilke a fost unul din cele mai interesante figuri din galeria politice engleze. Dacă ar fi avut ambițiunea să devie conducătorul uneia din cele două partide istorice, de sigur că ar fi reușit.

Dar el nu voia să se sacrifice, preferind să rămână toată viața un modest dar hotărât luptător liberal cu idei înaintate, chiar până la republicanism.

Charles Dilke aparținea unei familii de intelectuali, de scriitori din trei generațiuni toți liberali. Calitatea de scriitor a moștenit-o și el, dar în schimbul elocinții, căci el n'a strălucit ca orator, ci numai ca cugetător. La etatea de 25 ani a făcut senzație cu o lucrare în care descria o călătorie prin America de Nord și coloniile engleze.

În cartea aceasta el dovedește științificește, pentru ce Englezul trebuie să aibă o încredere națională în sine. Imprejurul britanic ca fenomen cultural e persoana principală a scrierii lui Charles Dilke. Englezii au fost atât de fericiți, ca să

aibă Istoria și Evoluția de partea lor — și nu e o întâmplare oarbă, că pe solul Angliei s'au născut un Buckle și un Darwin. Sir Charles Dilke a tratat despre influența climei și a rasei asupra destinelor națiunilor, și nicăiri nu se poate cineva ridica cu mai mulți sortii de izbândă temei acesteia, decât în Anglia. Cartea lui l-a făcut celebru. Ea a deschis calea imperialismului englez. Douăzeci și cinci de ani în urmă și-a schimbat părerea.

Amiciția cu Franța a devenit un Crez politic și al actualei politice a guvernului englez, dovadă acordul anglo-francez dar cu toate acestea, Anglia n'a evacuat încă Egiptul. Charles Dilke nu era servitorul necondiționat, nici al propriilor sale idei. El era evolutiv.

În tinerețea sa Charles Dilke era un radical atât de înaintat, în cât nu se da îndărăt nici de ar fi fost considerat ca republican. Profesiunea aceea de credință era pentru Anglia de o originalitate înspăimântătoare, căci toată lumea ținea la buna regină Victoria.

Alegătorii săi, cari știau bine că e încă foarte departe timpul, când Anglia va avea să fie republicană, l'au ales ca reprezentant al lor în Camera Comunelor, de și Charles Dilke le declarase, că el ia asupra-și toate reproșurile ce se aduc sistemului republican. Dar el nu punea temei pe forma externă a unui guvernament, ci pe natura lui internă. El era un democrat în toată puterea cuvântului și în privința aceasta era un inițiator. Pentru că de atunci Anglia, această țară aristocratică, s'a democratizat atâta încât simte nevoie de a reforma Camera Lorziilor. În alegerile parlamentare din Anglia, făcute la începutul și sfârșitul anului trecut alegătorii s'au pronunțat de două ori pentru suprimarea dreptului de veto al Lorziilor în materie de finanțe, și de restrângere în celelalte chestiuni politice. Inșiși conservatorii nu pot face altminteru decât să consimtă și ei la reforma instituțiunii Lorziilor, cari părea făcută pentru toate veacurile. N'a propus oare chiar șeful partidului conservator, Balfour, ca să se rezolve chestiunea restrângerii prerogativelor Lorziilor prin cea mai democratică dintre măsuri, prin referendum? — adevă prin consultarea poporului, cum se practica în Elveția?

Charles Dilke s'a semnalat și prin faptul, că a propus suprimarea listei civile a reginei Victoria, ceea ce nu l'a împiedecat pe Gladstone, ca să-l ia mai târziu la ministeriul său, la departamentul de externe. Dilke a lucrat mult și pe terenul economic.

El a încheiat un tratat de comerț cu Franța și s'a ocupat mult de îmbunătățirea clasei muncitorilor, pentru cari ținea să aibă locuințe ieftine și bune. Pentru idea aceasta el reuși să se întereze pe prințul de Wales, pe cardinalul Mannig și pe lordul Salisbury.

Cu toată simpatia ce o avea pentru Franța, Dilke nu era un inamic al Germaniei. El nu împărția aversiunea doctrinară, dusă până la întunecarea rațiunii, ce o avea Gladstone în contra a tot ce era german.

Dilke nu era deloc Insulan. Cercul lui de vedere era foarte larg. El știa foarte bine ce însemnează Germania pentru lume. De aceea nu putea aproba politica germano-fobă, care ajunsese la modă și care durează până acum în Anglia. El nu era nici pentru o politică ostilă Austro-Ungariei, care la 1908 și-a anexat definitiv Bosnia și Herțegovina, ci a fost contra indignării Austriei pentru acea anexare, socotind-o drept o fățarnicie.

Atunci Dilke a scris în „Neue Freie Presse” un articol senzațional, în care spunea între altele: Nimeni nu poate afirma, că incorporarea celor două provincii va fi de o mai scurtă durată, de cât anexarea Ciprului și a celorlalte provincii, cari azi fac parte din imperiul britanic.

Charles Dilke spune deci adevărul în fața guvernului.

El era un om de mari concepțiuni.

Iși iubia neamul, se bucura de gloria lui, dar nu importa și fanatismul strămt și nu admitea micșorarea celorlalte națiuni.

Nu vedea în celelalte popoare tot atâția inamici ai Angliei, căci era prea încredințat de puterea și însemnătatea națiunii sale.

Dilke înțelegea imperialismul ca un mijloc de dezvoltare culturală.

Increderea lui adâncă în umanitate l'a făcut să fie un democrat inodel și sincer.

Politica în Ungaria

Contractul de navigație
societățile de navigație
chestia emigrării

Ziarul „Zeit” din Viena a scos în față de frunte cu chestia emigrării un contract pe care guvernul ungeresc îl încheie cu societățile de navigațiune unite.

Contractul constă din 16 paragrafe. Graficul întâi asigură favorul societăților de navigațiune referitor la transportul emigranților din Ungaria. Paragraful al doilea dă societăților de navigațiune, ca să înființeze misiune ungurească intermediatoare între guvernele societăți. Paragraful al șaselea plenipotențiar societatea, ca să înființeze în Budapesta birouri de emigranți, cari să se ocupe cu înțelegerea emigranților. În tenoarea acestui paragraf ministrul de interne se va îngriji ca emigranții să poată călători la America numai pe navele frontariilor înființate de societățile de navigațiune, iar călătoria emigranților să se facă decât exclusiv numai cu un vapor al acestor societăți de navigațiune. Paragraful 9 prevede prețul sângelui care să se plătească guvernului ungeresc, întrucât societățile pentru fiecare an vor trebui să plătească guvernului 10 coroane, ceea ce anual face un venit de 2-2½ milioane de coroane. În paragraful 10 se expinde în sensul înțelesului căreia societățile de navigațiune în fiecare an sunt obligate să transporte grații din America maximum o mie de emigranți în Europa. Contractul are valoare pe un termen de zece ani.

Așadar guvernul în loc ca să facă să ceteze vexarea emigranților și să încurajeze din emigrări: pentru fiecare emigranț să plătească o taxă de 10 coroane. Un om sărăcățel nu face astfel, imediat ar fi aruncat în închisoare, dar fiindcă o face guvernul, nici chiar poporul nu-și ridică glasul în contra acestor dăruiri a emigranților. Credem, că ar fi întrupe, desbată odată și chestia emigrării.

Chestia Rutenilor și a Cazarilor

Episcopul Prohászka a ținut la Alba-Ladă o prelegere și între altele a spus despre chestia Rutenilor și a Cazarilor următoarele:

Pentru ce Ruteanul sărac și pământul și pentru ce Cazarul e atât de deștept? Pentru ce Cazarul îl suge pe Rutean, și pentru ce Ruteanul pe Cazar ca să lase ridice în cap? Pentru aceea, pentru că Ruteanul e creștin și pentru că Cazarul e religios. Nu, Ci pentru că pentru că Cazarul e tar, în înțelesul că slab. Și pe timpul lui Constantin-cel-Mare Ruteanul trăiește în pace, sărăcie, cinste și omene în văile sale. Tătarii nu l'au ajuns, Turcii l'au rănit în război, numai alarmul lui Rákoczy l'a derostat din liniștea de veacuri.

În starea aceasta nesimțitoare religiozitatea i-a fost bună mângăere. Cazarul a crescut în subjugare, invidie, dispreț și ură. După luptă, călcat și bătut. Cruzimile Gârșilor au lăsat umbra nu numai asupra Ovreților, ci și a Rutenilor creștini. Și ce-a devenit paterea statului? Sărăcirea, minciuna, mișelia, ura, falsitatea, pe cari subjugarea le-a întărit în inima lui. E moral, dar numai față de coreligionarii săi. Apoi slavă l'a împiedecat pe Rutean să se ridice. El a rămas băiat slab, neputincios. Apoi încrepățirea egă a adus aceste două popoare la olăvă lupul la com și flămânzit s'a năpustit asupra omului slab și prost. Cel tare mănâncă pe cel slab. Istoria pe unul l'a înzolat, iar pe celălalt l'a desarmat, l'a desarmat. Nu rasa, sau religiozitatea, ci istoria.

Prin constatările acestea Prohászka se vorbește, a voit să lovească în partidul nepopular care din chestia ruteană-cazară vrea să facă să se ovreiască.

Delegațiunea

Ieri după amiază comisia aiacerilor boiu a delegațiunii a luat în discuție chestiunile cu privire la alimentare, în birourile și în prevederea cu cai și propunerile suspușe din

ședința de ieri. Comisiunea a primit totodată și prezentarea raportului a baronului Solymossy asupra proiectului de lege privind câștigărea alimentelor.

Dezbaterile s-au desfășurat extraordinare pentru că au avut loc în comune Talián Béla a prezentat proiectele de construcții militare să se împărtășească în ra-

ședința. După o mică observare s-a prezentat o moțiune în ședința de ieri. Comisiunea a primit proiectele de lege extraordinare și a aprobat raportul de Tregedüs Loránt.

FORMAȚIUNI

Arad, 11 Februarie 1911.

De-ale noastre.

Fapto bune. *Correspondentul nostru special din Cluj, ne raportează o faptă îmbucurătoare.*

D. Teodor Mihali, deputat dietal, președintele clubului naționalităților, — unul dintre patronii concertului care a aranjat tinerimea din Cluj, la 5 Martie n. s. e., — a trimis cu poșta de azi 1000 cor. pentru augmentarea fondului Stroiescu, a cărui nobilitate merită ajutorarea tinerilor universitari lipsiți, dela Universitatea din Cluj. — Tot pe această ocaziune, d. T. Mihali și-a rescumpărat titlul pentru concert, cu 100 cor., și a promis, că titlul va lua parte personal și la concert. Titlul a marimă a domnului deputat Mironidis o vie animație în tinerimea din Cluj și exprimă sentimentele de stimă și mulțumirii deputatului.

„Pennsylvania”. Această bancă de asigurare a început în anul acesta, afară de asigurările ei numerose de asigurare de până la 1000 cor. și asigurarea de penziuni și asigurări cu câștig în programul ei de operațiune. Atenția publică cetitor, asupra inserțiunii în ziarul de azi al institutului nostru de asigurări în patrie, recunoscut deosebit de culant și jos.

Logodna. D. Paul Jumanca, învățător în Căbeș, s-a logodit cu d-șoara Aurora Ștefănescu din Vai. Drept rescumpărare a anului de logodnă, au trimis la adresa președintelui comitetului din Caransebeș al „Reuniunii etarilor de vite din Orăștie”, suma de 1000 cor. pentru înființarea unei biblioteci populare.

Dumnezeu să le dăruiească viață fericită!

Comunicarea la Viena publică următorul apel. Omrae Domnului! Societatea academică „România Jună” din Viena a hotărât să scrie în anul acesta, istoricului ei, cu a cărui compunere l-a înscris pe d. I. Cramadă stud. în litere. Și de oarecând arhive societății noastre, pe care am putut să le vedem în ordine, ni s-au păstrat din mai puțin de administrativi numai puține acte. Procesul verbal și rapoarte anuale: vă rugăm să vă interesați societății, din care faceți și d-voastră parte să aveți o părere și să puneți la dispoziție actele și rapoartele anuale ce le aveți în posesia. Rapoartele „România Jună”, respective dela societățile „România” și „Societ. științifică și literară” obligându-ne a vă reîntoarce aceste acte în cel mai scurt timp, după ce vom fi laudat de pe dânsule. Totodată vă rugăm să ne răspundeți și a următorul chestionar:

1. Când ați primit prima dată un raport anual? și ați tipărit un de un raport anual?

2. Să ne comunicați fapte ale studenției române din Viena: ca meetingurile de protestare, și pentru catedre de limba română la universitatea din Viena, catedra de istoria rom. la universitatea din Cernăuți, serbări etc.

3. Să ne comunicați episoade serioase sau vesele ale studenților români de aici.

4. Cum petreceau studenții români? (când au primit primele revoluții de an nou, etc.); cum au petrecut studenții germani în felul lor de petrecere, sau au iscusit ceva nou, ca „Divanul domnesc” de pe timpul lui Eminescu?

5. Amintiri despre anii de student ai lui Eminescu, Slavici, Ciprian Porumbescu, M. Teșliman, Tudor Flondor și ai altor artiști sau poeți ce au fost prin „România Jună”.

6. Despre serbarea dela Putna din anul 1871-lea.

7. Unde-și ținea societatea ședințele pe timpul d-voastre?

8. Cari erau binefăcătorii și sprijinatorii societății pe vremea d-voastre.

9. Se țineau pe timpul d-voastre conferințe, ședințe respective șezători literare, și se juca teatru?

10. Date despre primul congres studențesc dela Putna în 1871.

Dacă mai știți și alte lucruri, de cari credeți că vom avea nevoie pentru compunerea istoricului societății, vă rog comunicațiile și pe acele.

Terminul pentru expedarea actelor, amintirilor și a rapoartelor anuale este până la 25 Februarie st. n. a. c. la adresa: „Rom. Jună” Viena, IX.—2 Tendlergasse 4. Cu stimă: Ion Cramadă, preș. secției literare. Dimitrie Marmeliuc, vicepreș. societății.

Petreceri.

Producțiune teatrală în Săliște. Reuniunea meseriașilor din Săliște aranjează Miercuri, la 2/15 Februarie 1911 (Intimpinarea Domnului) în sala festivă a școlii din Săliște: *O șezătoare la țară*, teatru pentru copii, de I. C. Lunčan și C. D. Mugur și *Pribegii* comedie în 2 acte, după Nestroy, localizată de dr. Seb. Stanca. Inceputul la 7^{1/2} ore seara. După producțiune urmează dans.

Din patrie.

Rothschild a murit. Dinastia-Rothschild s'a îmbrăcat în doliu. A murit regele banului Albert Rothschild. Cine n'a auzit de acest Rothschild la care fusese anul trecut și Moștenitorul Tronului pentru oarecari împrumuturi; de acest diplomat dela parerea căruia depindea războiul și pacea statelor din Europa-de-sud; de puternicul care cu arma sa de „aur” ieșea totdeauna învingător? A murit subit, de dambă. S'a sfârșit cu domnie, cu putere, cu toate. De azi înainte el va fi pașnic ca toți cei din groapa rece.

Recensământul Reghinului-săsesc, a dat rezultate triste pentru compatrioții Sași. Pe când la 1900 numărul ev. A. B. era 2646, a scăzut acum la 2590. Nici una dintre confesiunile orașului n'a înregistrat rezultate așa de triste. Rom.-cat. s'au sporit dela 1262 la 1294, (mai mulți cu 34). Gecocatolicii dela 1016 la 1289 (cu 273 mai mulți). Grecoorientalii dela 48 la 179 (cu 99 mai mulți). Reformații dela 1096 la 1295 (cu 199). Israelii dela 449 la 638 (189). Unitarii dela 35 la 38 (3). Numărul total 7293 față de 6552 în 1901. Din punct de vedere românesc, recensământul a dat rezultate foarte îmbucurătoare. Căci d. e. 1086 Unguri, s'au înmulțit numai cu 199 suflete, Românii 1016 suflete, s'au înmulțit cu 372.

Din străinătate.

Ciocnire de trenuri. Din cauza viscolilor acceleratul Craiova—Viena s'a ciocnit cu un tren de marfă. Mai multe vagoane au fost distruse.

Mecanicul trenului accelerat a fost omorât.

Mari nereguli la ministerul de finanțe francez. La ministerul de finanțe s'au aflat mari nereguli, fapt care face mare senzație.

S'au comis abuzuri scandaloase cu distribuția decorațiilor.

În curând se vor face mai multe arestări.

Crima unei mame. Acum o săptămână a înecat subit din viață la Chemnitz fetița Cristina Wogt în etate de 13 ani. Cazul fiind suspect, i-s'a făcut o autopsie și s'a constatat că a fost otrăvită. S'a aflat în urmă că a omorât-o însăși mama ei. Mai înainte a asigurat-o pentru suma de 20.000 mărci, și ca să ridice această sumă a otrăvit-o.

Incendiul dela palatul Sultanului. Anchetă privitoare la incendiul Porței mai urmează. Mai mulți servitori au mai fost arestați. După cele ce spun ziarurile, incendiul nu a fost pus de o mână criminală.

Incetarea apariției revistei „The Liberator”. Revista lunară „The Liberator” care a acuzat pe regele Angliei de bigamie și-a întrerupt apariția, deoarece nu mai găsește nici editură unde să fie imprimată.

Împăratul Wilhelm va construi un spital în Corfu. „Empros” află că împăratul Wilhelm va construi un spital pentru locuitorii din satul Gasturi de lângă statua Achileon de pe insula Corfu.

Duel. Zilele acestea va avea loc un duel între bancherii Tisser și Borchard din Berlin.

Duelul acesta este foarte interesant. Borchard este un renumit ochitor.

Cu toate acestea dânsul își va cruța adversarul, deoarece îi este girant pentru câteva milioane și nu vrea să omorându-l în duel, să plătească pentru dânsul.

Convenția comercială greco-bulgară. Tratatul pentru încheierea convenției comerciale greco-bulgară continuă.

Ziarele spun, că apropierea greco-bulgară este îndreptată contra Turciei.

Cutremur de pământ în Italia. Eri la ora 4 dimineața s'a simțit la Udine și la Tolmezzo, Moggio și Pontebba (Venetia) un cutremur de pământ. Nu s'a produs nici o stricăciune.

x Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János. Prețuri surprinzător de mici. Serviciu prompt. Repararea oroloagelor se face pe lângă garanție. Se roagă de sprijin binevoitor, pururea gata de serviciu, Vogel László orologier și juvaeriu. Arad în edificiul școlii de fete din str. Weitzer János.

x Indivizii, cari sufer mult de stomac, se ușurează perfect dacă înainte de mâncare cu jumătate de oră iau 1—2 linguri de apă amară naturală „Ferenc József”. „Apa amară Ferenc József” — scrie medicul-profesor dr. v. Nussbaum din München „ajută grabnic, fără durere și adeseori și porțiunile cele mai mici au efect”. Se procură în prăvăliile de apă minerală și apotece.

x Aveți dureri? Reumă, cursoare, convulsii spasmodice, podagră, durere de cap ori de dinți? V'ați răcit ori poate v'a stricat curentul? Faceți o probă cu alinătorul de dureri, vindecătorul, întăritorul Elsa-fluid al lui Feller. E într'adevăr bun! Nu e numai reclamă! O duzină de probă francat 5 cor. Îl prepară apotecarul Feller, Stubica, Centrale nr. 122 (com. Zagrab).

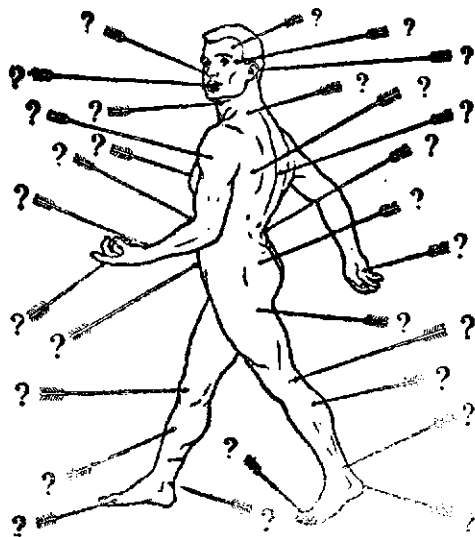
x Ce e dușmanul vieții fericite? În ce fel o să-l învingem acest dușman? De întrebările astea două se ocupă fascicoul apărut în curând. Cu bucurie o trimite oricui gratis și franco, Apoteca Krieger, Budapesta, Calvin-tér, în cazul când o cereți pe o simplă corespondență, provocându-vă la ziarul nostru.

POȘTA REDACȚIEI

P. S. B. în Călan. Văduva nu este obligată să plătească nici o taxă medicului cercual. Aceasta trebuie s'o plătească fabrica, deoarece respectivului i-s'a detras lunar din leafă pentru fondul de ajutorare a bolnavilor (Betegségélyző-pénztár).

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elsa“ alui Feller e, după experiențele noastre liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migraș și multe nepomenite aci. Fluidul Elsa a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morhuri din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumca folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață amețală, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.

Stubica, Centrala 122 (comit Zagrab).

Atelier de mășerie

**aprovizionat cu cele mai nouă
mașini, model nou.**

Cu respect încunostiințez pe cei interesați, că am deschis atelier înzestrat cu modelul cel mai nou de mașini pe strada Mikes Kelemen, nr. 45—47 în Arad. Primesc orice însărcinare de specialitate cu cele mai moderate prețuri asigurându-vă de executare promptă și acurată.

Rog generosul sprijin, cu cel mai profund respect

Kronberger István,
stoler (măsar) de model.

se primesc învățacei, cari știu românește.

Cele mai noi suscepări de

**plăci pentru
gramofon:**

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din
„Balkáni hercegnő“

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

**Recipise de amanet,
aur, argint sdrcbit și bijuterii,**

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weltzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☺☺☺ Telefon Nr. 671. ☺☺☺

O greșală colosală

a făcut cel ce a întrebuințat în mod ușuratic pentru vindecarea reumatismului, a podagrei, a paraliziei, a furnicării, junghiurilor, durerilor săgetătoare, durerii de spate și mijloc, sfășieri de oase, etc în loc de

REPARATOR

veritabil de **KRIEGNER**, vre-o imitațiune de nici o treabă. Vă recomandăm deci grabnic, tuturor celor ce sufer de reumă, de dureri cauzate de răceală și curent ori de alte boale amintite, să întrebuințeze îndată

Reparator-ul de Kriegner,

care e preparat exclusiv în laboratorul lui **Kriegner, Budapest, Jaross-u. 3.,**

deci acolo aveți să vă adresați, comandele. Sticla mică 1 cor., una mare 2 cor. Cu posta 5 sticle mici francate 5 cor., ori 3 mari 6 cor. cu rambursă, ori trimițând prețul înainte.

Acest leac excelent cunoscut, întrece toate spiriturile (franzbrantvein) existente, căci deja la prima frotare vindecă și nu numai că alină, ba chiar curmă durerea.

La cumpărat să fiți atenți, nu cumva să vă dea imitațiune!

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

PIATRA MUERII

— Povestire din trecutul Bucovinei —

de Emil Grigorovitz

(3) — Urmare —

Ceva mai târziu se știe și despre spălăturile de aur pe apa Tîbăului și despre băile de aramă din partea locului, adică pe la Cărlibaba. În urmă auzim și despre ocnile de sare din baia veche, adică Cacica de acuma. Toate aceste căutări de-a bogățiilor din lăuntrul pământului pornesc dela Baia-Mare (târgul Baia) unde de mai înainte încă trebuie să se fi aflat așezări de oameni pricepuți în această meserie. Aceștia erau fără îndoială Nemți, chemați din țara Ardealului, sau mai bine zis, aduși în două rânduri, de către craii unguri Andrei și Bela. Dela târgul Baia a pornit apoi încet, încet, căutarea munților și se pare că tot lucrul cel mai scump aflat de ei va fi fost sarea în drobi, ce se putea încărcă pe cai potecași și duce la depărtare. Și deșteptații Nemți, înțelegând folosul acestor ocne, s'au pus pe muncă și mi-o scoteau sarea cu miile de ocale, încât făcuseră chiar drum îndemănat de umblat cu cheroanele, dela ocne și până în târgul Baia. Ca să se știe însă stăpânii și mai siguri pe ocne, le-au închinat craiului ungușc, ca unui stăpân mai mare. Și

se bucurau de apărarea crăiască la vreme de nevoi, dând zeciuială îndoită vistieriei, pe atunci cam goală, a ispravnicilor puși de craii ungușci.

Ori câtde multe drepturi i-ar fi dat așa dar craiul Ludovic noului domn al tinerei Moldove, despre ocnile de sare nici vorbă nu putea încăpea, că erau și trebuiau să rămâie în mâinile craiului.

Se pare totuși, că ocnile vechi de pe vremea aceea se aflau mai încoace de salinele de astăzi. Ele se găsiu, după cum se arată și din oarecare urme, pe la Solonțul Nou. Se vede însă că în timpul, când a venit Bogdan al doilea, de a luat în stăpânire locurile de prin prejur, ocnile de acolo nu mai dau cătimea de sare trebuitoare băieșilor nemți, căci de o vreme încoace erau de a cătării după alte gropi îndemănate. De aceea nici crainicul trimis de parcălabul din Baia nu a prea vrut să deslușească hotărnicia voevodatului dinspre părțile acele și a rămas treaba să se lămurească în alt chip, adică cam cu bucluc. Că nici n'au trecut multe zile dela plecarea voevodului și iată o ceată de băieși meșteri, în frunte cu căpetenia sârării, cari au apucat să cerceteze întâi prin Valea Pustei și în urmă prin fundătura izvorului, ce răsărea de sub coasta muntelui Slatina Mare, unde se găsiu și cele guri de izvoare sârare, întrebuințate și astăzi de muntenii de prinprejur.

De după zidurile mănăstirii, ce se afla pe muchia stâncoasă a dealului, se putea vedea bine de tot trudele băiașilor nemți, însoțiți de lucrătorii ocnași, veniți cu casmale și țapoai lungi

de fer, ca să scormonească printre pietroacle prăvălite prin fundături. Starițul arhimandrit Sofronie mai văzuze el, pe semne, Nemții dela ocne, sbuciumându-se prin ponoarele dedesubtul schitului și nu se miră cătuși de puțin de strădaniile lor. Cine îi urmăria însă cu multă băgare de seamă, era diacul arhimandritului, călugărașul Maxim, care descoperise între cei veniți cu căutarea sărei și pe popa capiștei papistașe dela ocne. Pe acest musafir îl cunoștea el bine, fiindcă de câte ori era ceva de fălcuit sau de scris pe limba veche slavonă, cei dela ocne îl tot trimiteau pe țârcovnicul lor la cel din mănăstire și astfel aveau ei dar prilej destul să se deie în vorbă, mai ales că se deprinsese papistașul și cu graiul moldovenilor.

Și poate s'ar fi încercat el să-i momească pe munteni să se lepede de credința lor, dar îi era cam frică, că îl ocoliau toți ca pe necuratul. Se mira deci cu bun cuvânt poslușnicul starițului Sofronie, că ce ar fi căutând tovarășul său ras prin fundătură. Nu știa, se vede, că stăpânul ocnelor Hărman, nu făcea un pas fără să se sfătuească cu părintele Clar, — că așa-i zicea călugărului domican dela capiștea ocnelor. Și de astă dată se plănua așa o trebușoară de tot vicleană, la care își avea cuvântul mare părintele Clar. Era vorbă să se pună mâna pe toată fundătura cu gurile de slatină și pe coamele muntoase dintre Piatra-Vulturului și Slatina-Mare, până sus pe plaiul Cosmiștei. Pe aici își aveau însă feluriți munteni poienile lor, deși făceau stâne de oi și vâratice de vite și cu oamenii aceștia nu prea știau cum să facă, să le învie

Candidat de avocat

cu praxă bună, află momentan aplicare în cancelaria avocatului

Dr. Alexandru Morariu
Elisabetopol (Erzsébetváros).

Un candidat de avocat cu praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrișului.

Dr. Ioan Margita,
advocat, Algyógy.

Candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană la

Dr. Coriolan Steer
advocat în Tășnad (c. Sălagiu).

Mare asortiment
de
ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de iac și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (10)

Nádray Mihály

≡ birou de arhitectură ≡

Arad, Fejsze-utca nr. 34.

Execută tot felul de planuri și zidiri în branșa aceasta. Execuție constiențioasă. Prețuri foarte moderate. La dorință execut planuri și prospecte.

◀ **Aviz.** ▶

Înștiințăm respectuos Onor. public că am luat

Prăvălia de modă pentru bărbați și femei

a lui **Lantos József, Arad, Andrassy-tér nr. 20, sub cele mai favorabile condițiuni.** Considerând acest prilej bun, suntem în situația să oferim toate mărfurile din magazin cu prețurile cu cari s'au procurat.

Rugăm cu cel mai profund respect valorosul sprijin al stim. public

Gross și Lapikás.

Localitatea de prăvălie se închiriază.

moșia. Avea dar și să li vorbească popa Clar și să-i înduplece cu binele.

Cel dintâu și cel mai însemnat dintre muntenii așezați în partea locului din străbuni, era moș Buculeiu. Avea gospodăria sa mai de seamă sub un runc de sub vâlceaua Pustei. De aici în jos, tot fundul izvorului și până în sus pe coasta Slatinei-Mari era stăpânit de moș Buculeiu cu oamenii săi și sus, pe un plaiu, cu fața spre Slatina-Mare, avea omul o altă gospodărie oară de vară, cu stâne și cu acareturi de tot soiul. Aici era pe timp de vară stătornica Măioara, fată-sa, vestită atât prin frumusețea cât și mai ales prin hărnicia ei.

În vreme ce baiașii cu popa Clar suiau coasta Slatinei și se tot opriau sgrăpțând și ciocănind pe la muchile țiharaelor în casa de pe plaiul din față, Măioara primise tocmai un oaspe de mult așteptat, pe credinciosul lui Vodă, Tudorică Vrabie. Și n'au schimbat logodnicii bine două vorbe, că iată i-au oblicit și ei pe Nemți cu Hărman ocnașul în frunte, întâmpinat chiar dela jumătate de urcuș de bătrânul Buculeiu, care așeză cu niște argați ai săi răzlogi desfăcuți în grămezi. Nu se auzia, ce-i drept cam ce vorbea popa papistaș cu tatăl Măioarei, dar vedeau fata și cu Vrabie că se petrece ceva neobicinuit, încât a grăbit și Tudorache spre culmea Slatinei. Sara când s'au întors apoi Buculeiu cu flăcăul la casa din plaiu, a aflat și Măioara ce era. Veniseră Nemții să pue mâna pe gurile de slatină din fundătură și pe coasta Slatinei-Mari.

Se cam iuțiseră bătrânul Hărman și cu stet-

nicul său popa Clar în vorba cu moș Buculeiu, zicând că numai craiul unguresc e stăpân pe toate locurile unde se găsec guri de slatină și munți da sare. Decât și Vrabie n'a tăcut din gură și le-a spus Nemților, că până nu vede întărite spusele lui Hărman prin dovezi, nu cunoaște alt stăpân peste planurile dincoace de apa Solonețului decât pe voevodul Moldovenilor, domnul Bogdan. Și s'au dus Nemții răzând cu hohote de vorba asta. Lui Buculeiu și lui Vrabie le-a intrat însă cam grijă la suflet și nu știau ce să facă. Au hotărât dar să se sfătuească cu bătrânii din partea locului și au și pornit moș Buculeiu câțiva argați de-ai săi, să deie fuga pe la cei mai apropiați dintre muntenii vecini și să-i cheme pe sară la sfat, la dânsul.

Tudorache însă cu logodnica sa, mi-au început a se sfătui în de-ale lor. Că erau de mult legați cu vorba și cu inima. Și știa până și tatăl Măioarei de legătura lor, numai că mersul întâmplărilor nu le prea lăsase răgaz să se ieie în dreaptă căsătorie.

Și i-a povestit Vrabie fetei cum l-a miluit și dăruit Domnul, după ce i-a spus din fir în păr și pățaniile sale cu drumul spre Maramurăș și înapoi. Apoi i-a dat Măioarei și darul Domnului, adică cei o sută de zloți și uitându-se lung în ochii fericitei fete, care nu știa ce să zică de atâta bucurie, i-a spus vesel:

„Și acum dragă Măioară, n'are și tatăl tău ce să mai zică, dacă ne luăm. Îi spunem astăzi încă dorința noastră și punem cu dânsul la cale, cum facem cu nunta. Părintele Sofronie zicea că bine ar fi să o facem cât mai în grabă, că a

trecut vara și cine mai știe ce aduce ziua de mâne.“

A roșit fața puțintel și plecând capul la umărul flăcăului, a suspinat adânc și i-a spus lui Tudorache: „Sunt a d-tale cu credință, badiță Tudore! Atât numai, că nu știu cum rămâne bietul tata: era tot vorbă, ca să rămănem împreunați la gospodăria tatei și acum Vodă îți dă răzășia, ca să te așezi însuși gospodar pe aici. Cum crezi, oare să facem?“

Vrabie avea fața luminată de o bucurie nespusă, auzind aceste vorbe din gura Măioarei. Și strângând mâinile fetei, i-a întors vorba cu glas tot mai vesel. „Dacă n'ai tu altă grijă de cât de răzășia noastră, atunci să știi că-i bine de noi. Eu am și așezat de câteva zile pe unchiașul Roșculeț la Cosiniștea. Și el doar mărită pe Săftica sa, și, scăpând în chipul asta de gospodăria din dealul cu arbori, a primit bucurios să gospodărească la mine, împreună cu mamămea, care-i vine doar soră. Pe tine însă totuș eu nu vreau să te las la tata, că-i încă moșneag destul de verde și biruiește el cu hărnicia sa treburile și fără tine. Vreau să mi scapi și tu de sbuciumul gospodăritului și să gustăm puțin la casa mea părintească din traiul liniștit ce ni l-au dat mila lui Dumnezeu, și a lui Vodă. Spune tu mai bine, Măioară, când socoți că ar fi mai nimerit să facem nunta, că a trecut postul Sântămăriei și dăm în toamnă!“

(Va urma)

„ECONOMUL“, institut de credit și economii, societate pe acții în Cluj. — Filiale: Gherla, Murăș-Ludoș și Aiud.

Convocare.

„ECONOMUL“ institut de credit și economii, societate pe acțiuni, Cluj, își va ținea

Adunarea generală ordinară a XXV-a

la 11 Martie st. n. a. c. la 10 oare a. m. în localitatea institutului (Strada Wesselényi Miklós Nr. 26).

Obiectele adunării:

1. Deschiderea adunării.
2. Esmiterea alor 3 acționari pentru verificarea procesului verbal și scrutare.
3. Raportul direcțiunii.
4. Raportul comitetului de reviziune.
5. Stabilirea bilanțului pro 1910, fixarea dividendei și deciderea asupra propunerilor direcțiunii.
6. Fixarea marcelor de prezență.
7. Alegerea alor doi membrii în direcțiune în locurile devenite vacante și alor doi membrii după sortire cf. §. 32 din statute.
8. Alegerea comitetului de reviziune pe 3 ani.
9. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.
10. Închiderea adunării.

La această adunare se invită acționarii institutului, făcându-se atenți la dispozițiunile §§. 19 și 20 din statute.

Din ședința direcțiunii institutului de credit și economii „ECONOMUL“ în Cluj, ținută în 28 Ianuarie 1911.

Eugen Bianu m. p.,
președinte.

Dr. Frâncu m. p.,
director executiv.

Contul bilanț pro 1910

ACTIVE		Cor.	fil.	PASIVE		Cor.	fil.
Cassa în număr		105233	78	Capital social		400000	—
Bon în Giro-Conto		3849	10	Fond de rezervă	Cor. 205513	69	
Bon în casa de păstrare postală		819	12	„ special de rezervă	„ 17540	84	
Cambii de bancă	C. 2998974	73		„ de penziuni	„ 56383	75	279438 28
Cambii cu acoperire hipotecară	„ 485842		3484816 73	Depuneri spre fructificare			1923906 10
Imprumuturi pe obligații intabulate	„ 102827	93		Cambii reescontate			1481164 —
Imprumuturi hipotecare cu amortizare	„ 64723	01		Lombard			190000 —
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	„ 5385	—	172935 94	Dividendă și interese de acțiuni neridicate			2270 17
Casa institutului și realități de vânzare	„ 87969	18		Interese tranzitoare			41645 36
Realități vândute	„ 3000	—	90969 18	Profit net			70626 11
Cont-Curent cu acoperire			109711 40				
Efecte publice			386957 64				
Diverse conturi debitoare			11071 13				
Interese de reescont anticipate			14956 —				
Mobilier	„ 8595	—					
10% amortizare	„ 865	—	7730 —				
			4389050 02				4389050 02

Contul Profit și Perderi pro 1910

DEBIT		Cor.	fil.	CREDIT		Cor.	fil.
I. Interese:				I. Interese:			
pt. dep. spre fructificare	C. 83825	28		dela cambii escontate	C. 240321	92	
„ reescont	„ 83930	59		„ credite camb. cu acoperire hipotecară „	„ 34659	05	
„ fondurile institutului	„ 9820	89	177576 76	dela împrumuturi pe obligațiuni	„ 11445	74	
II. Spese:				„ efecte publice	„ 15844	80	
salare	„ 29089	45		„ Cont-Curent	„ 7099	53	309371 04
bani de cuartir	„ 5560	—		II. Proviziuni diverse			14351 01
imprimate, registre, chirii și div. spese	„ 16977	99		III. Chirie și arânzi			11591 49
marce de prezență	„ 1864	—	53491 44				
III. Contribuțiuni:							
directă	„ 18566	92					
10% la interesele de depuneri	„ 8381	99					
competințe de timbru	„ 335	32	27284 23				
IV. Amortizațiuni:							
pretenziuni dubioase	„ 5470	—					
de mobilier	„ 865	—	6335 —				
Profit net			70626 11				
			335313 54				335313 54

Cluj, la 31 Decembrie 1910.

Dr. Frâncu m. p., director executiv. **N. Căciulă** m. p., prim-contabil. **Iosif Œrga** m. p., secretar. **Const. Lupoale** m. p., contabil.
Eugen Bianu m. p., președ. **Dr. Dăianu** m. p., v.-președ. **Dr. Márk** m. p. **Ladislau Papp** m. p. **I. Br. Hodoșiu** m. p. **Dr. Basiota** m. p. **Dr. C. Pop** m. p.

Examinând contul de mai sus, l'am aflat în consonanță cu căștile.

Cluj, la 28 Ianuarie 1911.

Ioan Butean m. p., președinte. **Ioan Godolan** m. p. **I. Lissai** m. p. **A. C. Domșa** m. p. **Marțian** m. p. **Simeon Pop** m. p. **Gavrilă Popu** m. p.
Revăzut și aflat în ordine: Cluj, 4 Februarie 1911. **Iosif Diamandi**, m. p., revizor expert al „Solidarității“.

